

IO2 - Metodologie comună de prevenire a abandonului școlar prin colaborare transsectorială

1. SCURT REZUMAT AL SITUAȚIEI CURENTE ÎN REGIUNE

1.1 Proiecte curente sau metode în regiune

În vederea reducerii ratei de abandon școlar la nivelul județului, Inspectoratul Școlar Județean Tulcea, prin cele 81 de unități școlare cu personalitate juridică, a avut și are relații de cooperare cu instituții publice care au fost de un real ajutor în sensul aducerii la școală a elevilor care, din vina lor sau a celor care sunt răspunzători de educația lor, absentează frecvent de la cursuri.

Instituțiile colaboratoare și localitățile în care au fost rezolvate astfel de cazuri sunt:

- Primăriile prin asistenții comunitari: (Școala Gimnazială Lunca, Colegiul Brad Segal Tulcea, Școala Gimnazială Constantin Găvenea Tulcea, Școala Gimnazială Grigore Antipa Tulcea, Școala Gimnazială Somova, Liceul Teoretic Constantin Brătescu Isaccea, Colegiul Dobrogean Spiru Haret Tulcea);
- Inspectoratul de Poliție Județean Tulcea, prin posturile de Poliție Locală: (Școala Gimnazială Pardina, Colegiul Anghel Saligny Tulcea, Colegiul Brad Segal Tulcea, Școala Gimnazială Nifon Bălășescu Tulcea, Liceul de Arte George Georgescu Tulcea, Școala Gimnazială Valea Nucarilor, Școala Gimnazială Greci, Școala Gimnazială Traian Coșovei Somova, Colegiul Dobrogean Spiru Haret Tulcea, Școala Gimnazială Constantin Găvenea Tulcea);
- Inspectoratul Județean de Jandarmi Tulcea: (Colegiul Anghel Saligny Tulcea, Colegiul Dobrogean Spiru Haret Tulcea);
- Direcția de Asistență Socială și Protecția Copilului: (Școala Gimnazială Nr. 12 Tulcea)
- Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Tulcea: (Colegiul Anghel Saligny Tulcea, Colegiul Dobrogean Spiru Haret Tulcea, Școala Gimnazială Elena Doamna Tulcea, Școala Gimnazială Traian Coșovei Somova, Liceul Tehnologic Simion Leonescu Luncavița);

În sensul reducerii absenteismului și abandonului școlar, Inspectoratul Școlar Județean Tulcea a încheiat protocoale de colaborare trans sectorială cu parteneri, instituții diferite, pe

linia prevenirii violenței din mediul școlar, a consumului de droguri și a creșterii securității elevilor în școală, factori ce contribuie la ameliorarea celor două fenomene negative.

1.2 Scurtă prezentare a instituțiilor implicate

Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Tulcea este unitate conexă a învățământului preuniversitar, cu personalitate juridică, subordonată Ministerului Educației Naționale, coordonată metodologic de Inspectoratul Școlar Județean Tulcea și financiar de Consiliul Județean Tulcea, care promovează o politică educațională centrată pe valorile unei educații moderne, deschise, a unei educații incluzive ce are în centrul atenției particularitățile și dezvoltarea fiecărui individ în parte. Accentul îl punem pe oferirea de servicii psihoeducaționale de calitate, pentru toți beneficiarii: copii, elevi, cadre didactice, părinți, pe promovarea unei asistențe permanente de tip psihoeducațional, adaptată la nevoile societății românești actuale.

Inspectoratul Școlar General este cea mai importantă instituție implicată în reducerea abandonului școlar. În subordinea Ministerului Educației, Inspectoratul Școlar Județean Tulcea are un rol important în coordonarea comunității instituționale și strategice dintre ministerul și școli. Prin această misiune, instituția în cauză este responsabilă pentru asigurarea de șanse egale pentru toți elevii și pentru implementarea principiului de „valoare adăugată” în educația și pregătirea fiecărui elev. Implementarea strategiilor naționale referitoare la reducerea abandonului școlar este, de asemenea, o responsabilitate a Inspectoratului Școlar Județean Tulcea, la fel cum este și implementarea programelor „a doua șansă”.

Direcția Generală de Asistență Socială și pentru Protecția Copilului stabilește gradul de dizabilitate al copiilor cu nevoi speciale și recomandă orientare școlară. Această instituție, aflată sub autoritatea Consiliului Județean Tulcea, analizează periodic motivele care au generat anumite măsuri de protecție, dar și conformitatea cu gradul de dizabilitate și orientarea educațională a copiilor.

Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Tulcea este structură teritorială a Agenției Naționale Antidrog și are ca responsabilitate implementarea politicilor antidrog în județul Tulcea.

Centrul face parte din Centrul Regional de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Constanța (alături de C.P.E.C.A. Constanța), având în componență specialiști în domeniul politicilor antidrog, prevenire și asistență.

„Asociația Noroc” – Este o organizație non guvernamentală acreditată în a oferi suport și asistență pentru copiii aflați în dificultate (servicii de educare specială, socializare și activități recreative);

Locuință protejată pentru tineri aflați în dificultate „Casa Noastră” (suport emoțional, consiliere psihologică, consiliere socială, informare, orientare profesională și integrare comunitară).

O mare parte din activitățile Asociației sunt dedicate copiilor aflați în plasament familial sau la asistenți maternali, precum și celor care provin din familii defavorizate sau din comunitățile de romi.

PROIECTUL „EU POT”

I. ARGUMENT

Condițiile delicate care descriu personalitatea copilului instituționalizat ridică deja nivelul de implicare în stabilirea celor mai eficiente strategii pentru motivarea copiilor și realizarea unui climat propice, stimulat, de învățare. În acest sens, Asociația Umanitară Noroc, pune la dispoziția personalului din Centrul de plasament ”Speranța” toată priceperea și dăruirea, pentru realizarea proiectului ”Eu pot”, proiect care vizează participarea tuturor copiilor la orele de curs (condiție primordială pentru a înregistra reușita școlară este prezența la școală) prin monitorizarea acestora, înregistrarea lor pe fișe și recompensarea lor cu albumul foto ”Eu pot”, însoțit la final de semestru și de an școlar de alte premii, cum ar fi cărți și excursii. Pe parcursul anului școlar vom organiza workshop-uri centrate pe modele eficiente de învățare. Acest proiect urmărește să mobilizeze întregul potențial al copiilor pentru cunoaștere, autocunoaștere și dezvoltare a personalității umane într-un mediu natural și social cât mai armonios.

II. DESCRIEREA PROIECTULUI

Grup țintă: copiii din Centrul de plasament ”Speranța”.

Beneficiari: școlile la care sunt înscriși copiii, comunitatea locală.

- Copiii vor căpăta încredere în forțele proprii și vor avea curajul să găsească noi modalități de afirmare;
- Copiii vor avea deprinderi de muncă intelectuală, care să le faciliteze progresul școlar, exersate în situațiile de învățare;
- Copiii vor fi capabili să obțină performanțe școlare datorită programului susținut sub motivația de respectare a angajamentului scris și de realizarea albumului foto ”Eu pot” (este cunoscut faptul că inteligența și creativitatea valorizează omul doar dacă există și motivație);
- Succesul școlar va asigura o mai bună integrare a copiilor din sistem în viața comunității locale, va deschide mai multe oportunități de afirmare a personalității acestora.

IDENTIFICAREA NEVOILOR MEMBRILOR DIN GRUPUL- ȚINTĂ LA CARE RĂSPUNDE PROIECTUL

- Proiectul răspunde nevoilor de cunoaștere a copiilor și tinerilor din Centrul ”Speranța”, a nevoilor de afirmare și recunoaștere a valorii fiecărei personalități, individual sau în calitate de membru al unui grup, vine în sprijinul educației în spiritul acceptării diversității și a toleranței, contribuie la realizarea curriculumului, suplimentând eforturile factorilor educaționali din școli și licee în direcția dezvoltării personalității armonioase a copiilor și a integrării acestora cu succes în viața socială, prin realizarea progresului școlar, obținerea performanței școlare.

- Greutățile care au apărut pe parcursul derulării proiectului au fost depășite prin experiența educatorilor, psihologilor și a voluntarilor implicați. Un real parteneriat, care să meargă până la a crea echipe de educatori/instructori cu voluntari NOROC, pentru grupe de copii, pentru o monitorizare eficientă, asigură succesul proiectului. Implicarea copiilor în activitățile NOROC oferă prilejul să realizăm fotografii care să valideze eforturile lor, să crească stima de sine și încrederea în forțele proprii, iar albumul va fi parte din amintirile legate de școală, de copilărie și adolescență.

OBIECTIVE GENERALE

- Dezvoltarea capacității de autocunoaștere și inter-cunoaștere ca și a aptitudinilor de comunicare și inter-relaționare prin integrarea achizițiilor în structura propriei personalități, sub influența experiențelor, a factorilor de mediu și a factorilor sociali;
- Dezvoltarea individuală, realizarea progresului școlar și obținerea performanțelor școlare prin utilizarea strategiilor moderne, centrate pe copil;
- Asigurarea accesului la educație în perspectiva egalizării șanselor prin educația incluzivă.

OBIECTIVE SPECIFICE

1. Să îmbunătățească imaginea de sine, care să permită construirea stimei de sine și a încrederii în forțele proprii, ca bază a obținerii performanței școlare;
2. Să realizeze interacțiuni pozitive cu semenii și cu mediul;
3. Să manifeste interes pentru cunoaștere și descoperiri, în vederea creșterii capacității de învățare și realizarea progresului școlar.
4. Să aplice un plan de viață respectând termene scurte și de durată.

MIJLOACE DE REALIZARE:

- Întâlniri, convorbiri motivaționale cu copiii și tinerii din Centru;
- Ședințe de consiliere;
- Întâlniri cu personalul din Centrul "Speranța";
- Întâlniri de selectare a fotografiilor;
- Workshop-uri;
- Activități recreative;
- Excursii.

PARTENER: D.G.A.S.P.C. Tulcea

REZULTATE ANTICIPATE

Prin proiectul "Eu pot" s-a dorit creșterea gradului de satisfacție față de propriile eforturi și realizări, care să determine o evoluție armonioasă a dezvoltării personalității copiilor implicați. Experiențele pozitive vor încuraja copiii să se implice mai mult în activitățile de învățare, în parcurgerea cu succes a perioadei școlarității.

REZULTATE EFECTIVE: la finalul anului școlar 2013 – 2014, din totalul de 70 de copii și tineri instituționalizați la Centrul "SPERANTA", 35 nu au avut nici o absență nemotivată, iar 10 au avut între 10 și 20 absențe.

Caravana "Ne place școala! STOP abandon", organizată prin proiectul "Acces pentru Copii și Tineri la a Învăța pentru Viață – ACTIV"

Proiectul ACTIV, în cadrul activităților sale, prevede organizarea unei caravane pentru creșterea gradului de conștientizare în vederea prevenirii și reducerii fenomenului de părăsire timpurie a școlii la nivel local și regional. Această caravană are drept scop conștientizarea populației privind fenomenul de părăsire timpurie a școlii, precum și conștientizarea importanței educației în viața comunității.

Caravana "Ne place școala! STOP abandon!" se desfășoară în perioada februarie – iunie 2015, în 16 comunități dezavantajate din județele Tulcea și Brăila, în care se înregistrează rate înalte de absenteism și abandon școlar. În aceste comunități vor avea loc întâlniri-dezbateri privind problematica abandonului școlar, prevenirea și reducerea fenomenului de părăsire timpurie a școlii. La dezbateri sunt invitate persoane reintegrate în sistemul de educație, persoane aflate în situații sau risc de abandon școlar, părinți, cadre didactice, autorități locale și alți membri ai comunității interesați de problematică.

Scopul întâlnirilor la nivelul comunității este acela de a accentua rolul comunității în promovarea și susținerea educației, ca și oportunitate de dezvoltare a zonelor defavorizate. Caravana urmărește să faciliteze identificarea situațiilor/cazurilor locale de succes, care să oglindească efortul dar și reușita unor oameni – copii, elevi, părinți, profesori, oameni din comunitate, care pot reprezenta pentru alții exemple de implicare și reușită.

Prin proiectul "Acces pentru Copii și Tineri la a Învăța pentru Viață – ACTIV", Inspectoratul Școlar Județean Tulcea, alături de partenerii săi, Inspectoratul Școlar Județean Brăila și Concept Electronics S.R.L. contribuie la reducerea abandonului școlar, printr-o viziune modernă, integrată, pe termen lung, în județele Tulcea și Brăila, în perioada aprilie 2014 – octombrie 2015. Proiectul este cofinanțat din Fondul Social European prin programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. Investește în oameni!, Axa prioritară 2 „Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii”, Domeniul major de intervenție 2.2. „Prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii”.

Proiect local "CLUBURI ANTIDROG 2014-2015"

Acest proiect este implementat la nivelul municipiului Tulcea, de către Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Tulcea și Asociația Explorer Tulcea, cu sprijinul Inspectoratului Școlar Județean Tulcea și a Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională - Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Tulcea. Proiectul local "Cluburi antidrog" 2014-2015", proiectul este finanțat de Primăria Municipiului Tulcea. Proiectul vizează dezvoltarea de abilități educative, în domeniul comunicării și prevenirii consumului de droguri, la adolescenții din mediul liceal, în vederea diseminării informației către populația generală cu aceeași vârstă.

Astfel, în perioada 22 - 30 octombrie 2014, 72 de elevi reprezentând cele 10 licee din municipiul Tulcea au participat la cele 4 module și la atelierul de lucru din cadrul cursului de formare susținut, în condiții optime, grație sprijinului oferit de Biblioteca Județeană "Panait Cerna" Tulcea, care a pus la dispoziție locația (sala de festivități, mediateca) și suportul tehnic necesar.

Tematica abordată în cadrul cursului a fost adaptată problematicii actuale, elevii fiind familiarizați cu terminologia specifică, informați cu privire la riscurile asociate consumului de droguri licite și ilicite, inclusiv cu privire la noile substanțe cu efect psiho-activ cunoscute sub denumirea de produse "etnobotanice" și la țigările electronice, dar și inițiați cu privire la tehnicile de comunicare între egali.

În ceea ce privește modalitatea de desfășurare a cursului, acesta a îmbinat educația formală cu cea non-formală, informațiile teoretice fiind combinate cu metode atractive precum brainstorming, lucrul pe grupe, jocuri educative și de cunoaștere.

Astfel, după susținerea cursului, beneficiarii proiectului vor disemina, începând cu luna noiembrie, informațiile asimilate în grupul de egali (elevii din liceele de proveniență), în cadrul orelor de dirigiență, folosindu-se de materialele-suport puse la dispoziție de organizatori (mape, CD-uri, pliante, afișe, etc). Totodată, elevii interesați vor putea deveni voluntari ai CPECA Tulcea, și ulterior, în funcție de abilitățile de care dispun, să fie orientați și către diferite tipuri de activități de prevenire a consumului de droguri în comunitate.

Proiectul Știu să sărbătoresc, dar vreau să trăiesc!, derulat în parteneriat cu Asociația Mâini Întinse Tulcea, prin intermediul căreia proiectul a fost depus și a obținut finanțare din partea Consiliului Județean Tulcea (valoare totală 8000 lei), a avut drept scop încurajarea generației tinere din comunitatea tulceană să identifice factorii de risc și de protecție implicați în consumul de droguri, prin organizarea și susținerea a 3 spectacole (în localitățile Luncavița, Frecăței, Tulcea) cu trupa educațională nou formată a Asociației Mâini Întinse Tulcea. Numărul de beneficiari ai activităților a fost de 262 elevi.

2. SCURT SUMAR AL POLITICILOR GUVERNELOR NAȚIONALE, INTERPRETATE ȘI IMPLEMENTATE LA NIVEL NATIONAL ȘI REGIONAL

2.1 Politici naționale

Introducerea unui sistem de învățământ profesional puternic, adaptat nevoilor economiei și solicitărilor pieței muncii, a fost și continuă să rămână o prioritate a Ministerului Educației și Cercetării Științifice. Ministerul Educației a reglementat organizarea acestuia în urma consultării angajatorilor și la solicitarea acestora. În acest sens, MECS a purtat un dialog permanent cu reprezentanții angajatorilor pe tema organizării cât mai adecvate a sistemului de formare profesională în România. De exemplu, în martie 2014, conducerea Școlii Profesionale Germane Kronstadt și un grup de companii germane (Daimler AG, AHK, Schaeffler România, Star Transmission, Marquardt Schaltsysteme S.C.S., DWS Sibiu, DWC Timisoara, Christiani, Draexlmaier, Continental), membre ale Asociației Fit for Future a Clubului Economic German din Brașov, s-au adresat Centrului Național pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic, organism specializat al ministerului, cu propuneri referitoare la învățământul profesional. Una dintre propuneri a fost organizarea învățământului profesional în sistem dual.

Un alt exemplu al deschiderii MECS la propunerile venite dinspre piața muncii îl reprezintă modificarea Legii Educației Naționale, care prevedea, inițial, ca durata învățământului profesional să fie de 3 ani, modificare în urma căreia durata acestuia poate depăși 3 ani („Învățământ profesional cu durata de minimum 3 ani” – art. 23 alin. (1) modificat prin OUG 49/2014, la solicitarea unor agenți economici).

Potrivit noilor reglementări, organizarea învățământului dual se face la cererea agenților economici. Mai mult, organizarea, durata, conținutul programelor de pregătire și modalitățile de certificare a pregătirii profesionale se stabilesc prin consultarea operatorilor economici. Prin urmare, această formă de învățământ profesional este complementară celor care funcționează în prezent, iar OUG 94/2014 oferă cadrul legal în vederea organizării ei, dând deopotrivă posibilitatea agenților economici să se implice direct în toate componentele formării forței de muncă de care au nevoie.

Un element de noutate în cazul învățământului dual este faptul că acesta se desfășoară pe baza unui contract de muncă, încheiat între agentul economic și elev. Forma și conținutul acestui contract de muncă urmează să fie definite în perioada următoare.

Elementul specific al acestui tip complementar de învățământ îl reprezintă partajarea responsabilităților între autoritățile educaționale și angajatori/organizații ale acestora, din punctul de vedere al curriculumului, furnizării formării, evaluării și finanțării. Autoritățile educaționale răspund de asigurarea resurselor umane și financiare și organizează formarea din școală (1 – 2 zile), iar angajatorul trebuie să ofere resursele umane și financiare și să organizeze formarea practică, de la locul de muncă (3 – 4 zile).

Formele de învățământ profesional existente în acest moment se adresează unor grupuri diferite. Mai exact, învățământul profesional cu durată de 2 ani se adresează absolvenților clasei a IX-a, învățământul profesional cu durată de 3 ani se adresează absolvenților clasei a VIII-a, în timp ce învățământul dual se organizează pentru absolvenții învățământului obligatoriu, deci pentru absolvenții clasei a X-a.

Asadar, aceasta ultima forma de învățământ profesional se adresează elevilor care au absolvit învățământul obligatoriu, pentru a obține competențele necesare pentru intrarea pe piața muncii, oferindu-le astfel o ruta alternativă de formare. De asemenea, la învățământul dual au acces și absolvenții din seriile anterioare care au parasit sistemul de educație după absolvirea învățământului obligatoriu, fără să-și finalizeze pregătirea cu o calificare sau fără competențe care să le ofere oportunități de angajare. Învățământul dual oferă absolvenților posibilitatea de a intra pe piața muncii și, în același timp, de a continua pregătirea profesională la un nivel superior de calificare.

Pregătirea profesională la agenți economici și consolidarea componentei de pregătire practică la angajator sunt priorități de dezvoltare atât la nivel european, cât și la nivel național. Reformarea sistemului de formare profesională din România în acest sens este parte a recomandărilor specifice de țară din partea Comisiei Europene.

Necesitatea adaptării la solicitările pieței muncii, pe de o parte, și necesitatea de adaptare la particularitățile individuale și la cerințele specifice de formare ale elevului, pe de altă parte, impun ca o condiție obligatorie flexibilitatea rutelor de formare, în particular de formare profesională. Este o recomandare care se regăsește în toate documentele europene referitoare la educație, la combaterea parasirii timpurii a educației sau la competențele necesare unei creșteri economice inteligente, sustenabile și incluzive.

Contractul educațional

Din acest an școlar, părinții vor semna un contract educațional cu unitățile de învățământ la care și-au înscris copiii, prin care își vor asuma anumite drepturi, dar și obligații. Părinții/tutorii care nu respectă obligațiile asumate vor fi sancționați pentru abateri disciplinare.

Drepturile și obligațiile părinților, dar și ale unităților de învățământ sunt incluse în Regulamentul de organizare și funcționare al unităților de învățământ preuniversitar, proiect pus în dezbatere publică de Ministerul Educației.

"Unitățile de învățământ preuniversitar încheie cu părinții/tutorii legal instituiți, în momentul înscrierii anteprescolarilor, respectiv a prescolarilor sau a elevilor, în registrul unic matricol, un contract educațional în care sunt înscrise drepturile și obligațiile reciproce ale partilor".

Parintele/tutorele legal instituit are obligația de a asigura frecvența școlară a elevului în învățământul obligatoriu și de a lua măsuri pentru școlarizarea acestuia, până la finalizarea

studiilor, în caz contrar putând fi sancționați cu amenda cuprinsă între 100 de lei și 1.000 de lei sau pot fi obligați să presteze munca în folosul comunității.

2.2. Contractul educațional a fost publicat în Monitorul Oficial al României la sfârșitul lunii februarie 2015, astfel încât aplicarea acestei prevederi este în stadiu incipient. În ceea ce privește învățământul dual, se înregistrează aceeași situație, astfel încât nu se poate vorbi despre aceste măsuri decât la nivel de intenție.

2.3 Politici naționale în perspectivă și proiecte naționale.

Strategia de Dezvoltare Integrată a Deltei Dunării - Obiective Sectoriale în domeniul învățământului și educației

Obiective Sectoriale

- Oferirea de oportunități de învățare pe toată durata vieții pentru crearea de abilități de muncă necesare în economia secolului 21
- Sprijinirea învățământului secundar și profesional și tehnic care să pregătească elevii atât pentru o economie globală a cunoașterii globale cât și pentru o economie locală cu anumite particularități.
- Îmbunătățirea calității sistemului educațional primar și preșcolar

Un obiectiv sectorial pentru zona Deltei Dunării, aliniat la strategiile naționale de educație, înseamnă un grad mai mare de participare la procesul educațional, unul de mai bună calitate și mai eficient pentru toate categoriile de populație, și furnizarea unor competențe superioare pentru populația locală pentru a sprijini o creștere locală incluzivă și inteligentă precum și dezvoltarea economiei verzi. Mai mult, pentru a răspunde mai bine provocărilor demografice și migraționale, specifice zonei, se recomandă îmbunătățirea procesului de coordonare trans-sectorială. Raționamentul constă în asigurarea unei creșteri incluzive inteligente în România, prin reducerea numărului de persoane în risc de șomaj, sărăcie și excluziune socială, prin creșterea participării la procesul educațional pe tot parcursul vieții și prin îmbunătățirea relevanței sistemului educațional și de formare profesională din perspectiva pieței muncii. Șase priorități sectoriale sunt alinate priorităților naționale stabilite pentru România. Acestea susțin cele două obiective strategice principale stabilite pentru Delta Dunării:

1. creșterea gradului de participare la învățarea pe tot parcursul vieții;
2. Crearea unei rețele de educație și formare necesare elevilor ce locuiesc în zone izolate;
3. sprijin pentru unitățile de învățământ profesional și tehnic (ÎPT)
4. creșterea accesului la servicii de îngrijire și educație timpurie;
5. reducerea părăsirii timpurii a școlii

6. asigurarea unei performanțe mai bune în sistemul de educație pentru a răspunde nevoilor pieței muncii.

Primul obiectiv referitor la învățarea pe tot parcursul vieții este, în mod clar, o prioritate, pentru o regiune ce trece de la activități dependente de materii prime de bază la activități cu a valoare adăugată ridicată. Cel de al doilea obiectiv se referă la crearea unei rețele de elevi care să rezolve constrângerile educaționale legate de accesul limitat și densitatea mică a populației din centrul Deltei. Procentual sunt mai puțini profesori calificați în Deltă (67%) comparativ cu restul țării (de 89%). În anumite comune au fost închise școli din cauza numărului redus de elevi și a costurilor ridicate de funcționare, transportul spre alte școli a devenind astfel o provocare. Învățământul profesional și tehnic reprezintă o prioritate națională și este, de asemenea, relevant pentru sectoarele susținute de Strategie. Se pot îmbunătăți infrastructurile pentru îngrijirea și educația timpurie a copilului, prin restructurarea infrastructurilor aferente grădinițelor care datorită scăderii numărului de copii, vor deveni disponibile reamenajării.

Părăsirea timpurie a școlii (PTS) are importante implicații sociale și economice. PTS reprezintă un factor ce contribuie la excluderea socială involuntară, mai târziu, pe parcursul vieții. Previziunile legate de cererea de competențe la nivel european sugerează că doar 1 dintre 10 locuri de muncă va putea fi ocupat de un elev care nu a absolvit învățământul obligatoriu. Tinerii care renunță prematur la învățământ sunt mai predispuși șomajului sau la obținerea de venituri mai mici ca angajați.

Proiecte în perspectivă:

I. Furnizarea de programe de învățare pe tot parcursul vieții - relevante, accesibile și cu stimulente în turism, agricultură și pescuit, prin centrele comunitare pentru învățare permanentă

Aceasta intervenție contribuie la creșterea inteligentă și incluzivă în România prin reducerea numărului de persoane aflate în risc de șomaj, sărăcie și excludere socială, prin creșterea participării în domeniul învățării pe tot parcursul vieții și îmbunătățirea relevanței sistemelor de învățământ și formare profesională pentru piața muncii. Strategia de Învățământ pe tot parcursul vieții se focalizează pe grupuri dezavantajate sau slab reprezentate (de exemplu, șomerii, persoanele care părăsesc timpuriu școala, populația Roma, femeile, adulții de peste patruzeci de ani cu calificări reduse, tinerii în tranziție de la școală la piața muncii, muncitorii în vârstă, persoanele cu dizabilități) care vor fi principalii beneficiari ai acestui program. Pe lângă atingerea obiectivelor naționale, această intervenție țintește, de asemenea, să ofere sprijin în tranziția locală de la o economie bazată pe resurse naturale la o economie bazată pe servicii. Activitățile vor include recunoașterea competențelor dobândite anterior, formare certificată, curriculum îmbunătățit, obținerea de competențe de viață și competențe transversale, subvenții pentru stagiile de ucenicie și plasarea forței de muncă.

II. Educație și Formare Profesională pentru elevii care locuiesc în zone izolate sau cu o populație mai mică de 2.000 de locuitori, pentru a asigura accesul la un învățământ primar și gimnazial de calitate

Sectorul educațional din zona studiată, mai exact din inima Deltei, este contrâns de accesul limitat și densitatea mică a populației. Sectorul educațional are provocări semnificative în ceea ce privește lipsa de acces și scăderea numărului de elevi. Procentual, există mai puțini profesori certificați în Deltă (în procent de 67%) comparativ cu restul țării (în procent de 89%). Mai multe comune și-au închis școlile din cauza numărului mic de elevi și a costurilor ridicate de întreținere, iar transportul către alte școli a devenit o provocare. Totodată, elevii întâmpină dificultăți din lipsa igienei, a căldurii și, în unele zone, a apei potabile.

III. Reintegrarea persoanelor în risc de părăsire timpurie a școlii prin programe de școală după școală și A Doua Șansă.

Părăsirea timpurie a școlii are implicații sociale și economice importante. ESL este un factor care contribuie la excluderea socială involuntară ulterioară. Previziunile privind abilitățile ce vor fi cerute în viitor în Europa arată că doar 1 din 10 locuri de muncă vor fi accesibile pentru persoanele care au abandonat timpuriu școala. Tinerii care abandonează școala timpuriu vor fi, cel mai probabil, șomeri sau vor avea câștiguri modeste când devin angajați. Acest lucru generează costuri sociale și scăderea veniturilor și încetinirea creșterii economiei, dar și reducerea veniturilor fiscale și creșterea costurilor pentru serviciile publice, cum ar fi sănătatea, justiția penală și alocațiile sociale. Grupurile țintă ale acestui program sunt copiii cu vârste între 11-17 ani, dar și adulții, mai ales cei cu o situație materială precară, care provin din zone rurale, comunități de romi sau alte comunități minoritare. Activitățile vor include îmbunătățirea condițiilor și a calității școlilor, a programelor școală-după-școală oferite elevilor cu risc crescut de părăsire timpurie a școlii, a programelor A Doua Șansă, a materialelor și pregătirii profesorilor.

Ceea ce se dorește:

Crearea de parteneriate între angajatori, furnizorii de educație & formare profesională și organismele de cercetare, pentru a asigura o mai bună performanță a sistemului de învățământ în ceea ce privește soluționarea nevoilor de pe piața muncii.

Viziunea strategică pentru învățarea continuă în România constă în oferirea de oportunități de participare deplină la viața economică, socială și civică tuturor persoanelor de-a lungul vieții lor și ajutarea acestora să își atingă potențialul personal. Este nevoie de o bună colaborare pentru creșterea accesului și îmbunătățirea calității și relevanței învățării pe tot parcursul vieții. Activitățile preconizate includ coordonarea, finanțarea și reglementarea pentru depășirea constrângerilor ÎPT - informare deficitară, stimulente slabe, capacitate scăzută -, crearea de parteneriate între actorii relevanți și o schimbare de atitudine asupra

ÎPT. Parteneriatul dintre organismul de formare și firme rezultă în contracte de ucenicie și aptitudini specifice locului de muncă.

Măsurile necesare pentru implementarea practică și extinderea uceniciei pot include, spre exemplu, stimulente financiare (cum ar fi reduceri de taxe) pentru angajatori pentru a intra în parteneriate.

Asigurarea sprijinului pentru crearea de unități de învățământ profesional și tehnic care să fie relevante, atractive și incluzive și care să producă o forță de muncă ale căror cunoștințe și competențe să fie conforme cu standardele internaționale și relevante pentru cerințele globale ale turismului și pescuitului recreațional.

3.ANALIZA PUNCTELOR FORTE, A PUNCTELOR SLABE ȘI EFICIENȚA PREVEDERILOR LEGALE CURENTE ÎN REGIUNE

3.1. Slăbiciuni ale sistemului și ale cooperării trans-sectoriale

- Nerenunțarea totală la principiul „Nu e treaba mea, ci a altei instituții”;
- Dificultatea creării unui sistem de formare profesională performant, în localitățile cu o populație redusă, izolată, din Delta Dunării
- Personalul subdimensionat și slab motivat din punct de vedere financiar din sistemul educațional;
- Scăderea continuă a nivelului de pregătire al elevilor și lipsa de receptivitate a subiecților pentru programul „A doua șansă”;
- Procentul scăzut al profesorilor titulari în Delta Dunării (67%), comparativ cu restul țării (89%);
- Lipsa unei culturi de colaborare interinstituționale

3.2 Puncte forte ale sistemului și ale cooperării trans-sectoriale

- Începerea conștientizării necesității implicării instituțiilor din diferite domenii în scopul reducerii abandonului școlar;
- ONG-urile din ce în ce mai active în abordarea problemelor societății;
- Finanțarea existentă la nivelul Consiliului Județean Tulcea și la Nivelul Primăriei Tulcea pentru proiecte culturale, antidrog, sociale, de natură să reducă unele cauze ale abandonului școlar;

- Lărgirea orizontului de orientare profesională prin colaborări cu diverse instituții prin intermediul unor activități de genul „școala altfel”;
- Asigurarea unui climat propice desfășurării activității școlare prin creșterea siguranței elevilor în școli, prin încheierea unor parteneriate între Inspectoratul Școlar al Județului Tulcea, Inspectoratul de Jandarmi, Poliție, Antidrog, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională.
- Conceperea, semnarea și punerea în aplicare a unui Plan Local de Acțiune împotriva consumului de droguri în rândul tinerilor, cu atribuții concrete pentru fiecare instituție.

3.3 Discuții. O analiză a eficienței proiectului desfășurat, cooperări regionale și rezultate.

În această fază, este prea devreme să evaluăm eficiența proiectului aflat în desfășurare. S-a stabilit contactul cu principalele instituții ce au atribuții în sectorul reducerii abandonului școlar și s-a încheiat un protocol de colaborare în vederea bunei implementări a proiectului. De asemenea, instituțiile respective au în plan conceperea și depunerea unor proiecte în cadrul Strategiei Integrate de Dezvoltare a Deltei Dunării, ce vor fi finanțate prin Instrumentul Teritoriale de Investiții Integrate, în domeniul educație.

4. DEZVOLTAREA UNEI ABORDĂRI MULTI – INSTITUȚIONALE PENTRU A IDENTIFICA TINERII DIN ZONA DE RISC

4.1. Cum poate cooperarea dintre diferite instituții să se dezvolte mai eficient și mai funcțional?

Colaborarea dintre Inspectoratul Școlar Județean Tulcea și Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională este una foarte strânsă, iar aceste două instituții implementează, împreună, proiecte ce au ca scop final identificarea elevilor din zona de risc și găsirea unor soluții pentru ca tinerii să-și finalizeze studiile obligatorii.

Dint-un alt punct de vedere, colaborarea cu Centrul de Evaluare, Prevenire, Consiliere Antidrog este de asemenea, una foarte bună, după cum se vede la punctul 1.3.

De asemenea, Direcția Județeană de Asistență Socială și Protecția Copilului, asistenții sociali din primăriile județului colaborează cu Inspectoratul Școlar al Județului Tulcea, în vederea aducerii la școală a unor elevi ce absentează din diferite motive.

4.2. Care sunt posibilitățile în domeniile în care deja se lucrează?

Colaborarea dintre instituțiile menționate se va baza în continuare pe proiecte. Posibilități de lucru sunt extrem de numeroase, având în vedere cele prezentate la punctul 2.3. , proiecte regionale în perspectivă.

De asemenea, pe lângă cele prezentate mai sus, vor fi abordate următoarele segmente: Dezvoltarea infrastructurii instituționale preșcolare (0-6 ani) în comunitățile cu pondere mare de romi, Extinderea mediatorilor școlari în instituțiile de învățământ cu un procent mare de romi, Implementarea fondurilor comunitare pentru intervenție educațională. În conformitate cu prioritățile educaționale propuse, intervențiile educaționale ce vizează comunitățile cu pondere mare de populație romă se concentrează pe asigurarea infrastructurii necesare, dar și pe extinderea susținerii de succes de tip ”soft” cum ar fi mediatorii și schemele de grant.

4.3 Proiecte de colaborare care sunt potrivite pentru viitorul set de instrumente

Sistemul informatic de management școlar, de evaluare și consiliere a elevilor AMN Insight

Proiectul constă în conceperea unei platforme digitale complete, adecvată pentru susținerea desfășurării în condiții moderne și eficiente a activităților educaționale de orientare școlară și profesională a elevilor din învățământul preuniversitar. Informațiile obținute în urma desfășurării acestui proiect vor fi folosite în interesul elevilor pentru cunoașterea mai bună a opțiunilor lor viitoare de școlarizare, precum și pentru stabilirea posibilităților acestora de a-și urmări intențiile lor educaționale în conformitate cu aptitudinile și interesele personale în cadrul rețelei de unități școlare disponibile.

Acest proiect oferă un set de instrumente de testare și orientare școlară, respectiv o platformă online de evaluare prin testare psihopedagogică ce poate reprezenta un ajutor real dat specialiștilor pentru a preveni abandonul școlar și pentru orientarea școlară și profesională a elevilor. Rapoartele finale ale evaluărilor vor completa portofoliul educațional al elevului, prevăzut de noua Lege a Educației din România (Legea Nr. 1/2011), facilitând dezvoltarea relațiilor în triada elev – părinte – școală.

Implementarea acestui proiect reprezintă un ajutor real dat specialiștilor pentru a preveni abandonul școlar și pentru a-i ajuta în activitatea de orientare școlară și profesională a elevilor, prin atingerea unor obiective precum:

- evaluarea intereselor, abilităților și a trăsăturilor de personalitate ale elevilor, prin aplicarea unor teste și chestionare specifice în cadrul aceleiași platforme informatice, în vederea confirmării sau a reconsiderării opțiunilor de orientare școlară ale acestora;
- facilitarea relațiilor de comunicare în triada elev – părinte – școală;
- implementarea unui sistem digital online de gestiune și comunicare a activităților elevilor;
- implementarea unui portofoliu electronic educațional gestionat de către consilierul școlar pentru elevii cuprinși în proiect.

Astfel, rezultatele centralizate și administrate prin intermediul platformei educaționale online AMN Insight vor fi raportate către beneficiarii proiectului, constituind o bază de

informații complexă, utilizabilă pentru fundamentarea cifrei de școlarizare în conformitate cu opțiunile și interesele elevilor..

Apreciind în mod unitar acest proiect, se poate spune că răspunde pe termen lung unei necesități de evaluare constantă și echilibrată a elevilor din învățământul preuniversitar, ținând cont de particularitățile individuale și specifice fiecărei categorii de vârstă și poate deveni un instrument reglator în dezvoltarea elevului precum și a valorificării potențialului său individual și creator.

Responsabilitățile părților:

Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Tulcea/ Centrul Județean de Asistență Psiho-pedagogică Tulcea:

- Colaborează cu personalul firmei AMN Assessment RO în vederea pregătirii materialelor necesare implementării proiectului;
- Asigură implicarea consilierilor școlari în implementarea proiectului în toate școlile participante;
- Prezintă partenerilor din proiect rapoartele și concluziile rezultate în urma desfășurării proiectului.

Inspectoratul Școlar Județean Tulcea:

- Creează un cadru adecvat desfășurării proiectului, prin informarea și asigurarea cooperării conducerilor școlilor participante;
- În vederea evaluării elevilor, asigură accesul și desfășurarea în condiții optime a testării în cadrul laboratoarelor de informatică din școlile participante.

AMN Assessment RO:

- Pune la dispoziția școlilor participante platforma software AMN Insight, implementând aplicații separate pentru fiecare dintre acestea în parte.
- Asigură continuu buna funcționare a platformelor AMN Insight implementate.
- Furnizează programul de testare online TestToolkit împreună cu pachetele de teste corespunzătoare în cadrul platformelor AMN Insight.
- Oferă servicii de asistență tehnică școlilor participante și utilizatorilor pe toată perioada desfășurării proiectului.
- Pune la dispoziție pe site-ul propriu informații actualizate în timp real pe parcursul desfășurării proiectului,.
- Asigură condiții pentru securitatea și confidențialitatea datelor prelucrate.

- Pune la dispoziția partenerilor proiectului rapoartele privind rezultatele și concluziile chestionarului OSP.

- Oferă programe de instruire cadrelor didactice și consilierilor școlari pentru utilizarea modulelor de pe platforma educațională AMN Insight, în colaborare cu CCD Tulcea.

Beneficiarii indirecti ai proiectului sunt instituțiile administrative, sistemul educațional precum și mediul socioeconomic local:

Beneficiile pentru Consiliul Județean Tulcea:

- Implementarea acestui proiect contribuie la reducerea abandonului școlar, fapt care are implicații directe în diminuarea costurilor generale cu resursele materiale și umane;

- Rapoartele obținute la nivel județean pot fi puse (în viitor) la dispoziția mediului economic local, care va fi astfel mai bine informat în legătură cu aptitudinile elevilor și interesele lor profesionale;

- Continuarea proiectului pe generații succesive de elevi poate ajuta la stabilirea unor tendințe în ceea ce privește corelația dintre oferta sistemului educațional și cererea de pe piața locală a muncii;

- Proiectul se adresează tuturor unităților școlare din județul Tulcea.

Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Tulcea dorește implementarea acestui proiect și în anii școlari următori, Consiliului Județean Tulcea urmând să asigure costurile de utilizare a platformei.

5. REZUMATUL CELOR MAI BUNE PRACTICI

5.1. El Llindar - “Școala A Doua Șansă”

Acest model de Școală A Doua Șansă oferă spațiu pentru acei studenți care au nevoi, ritmuri, interese diferite. Expertiza nu constă în cantitatea de cursuri, ci în metodologie: orientare personalizată, formare și activități alternative, precum și itinerarii flexibile și personalizate.

Credem că acest model este perfect, datorită faptului că elevii nu pierd legătura cu sistemul de învățământ. În Tulcea, proiectul "A doua șansă" - Acces pentru copii și tineri la învățarea pe tot parcursul vieții – are ca și grup țintă elevii care au abandonat școala și timp de patru ani consecutivi nu au fost înscriși în educație sau formare profesională, și de aceea această măsură va fi dificil de implementat din cauza faptului că elevii au fost în afara sistemului de învățământ pentru o perioadă lungă de timp. Abilitățile de învățare sunt dificil de restabilit.

5.2. Consiliul Comitatului Västernorrland

A. "Tineri în centru" - crează oportunități pentru ca elevul să se întoarcă la sistemul de predare din școala de origine sau, ca o alternativă, la o altă școală. Aceasta înseamnă că sunt asigurate condițiile diferite, dintr-o perspectivă individuală, care se bazează pe evaluări educaționale și cartografiere socială școlară, și care permite elaborarea unui program educativ cu frecvență redusă personalizat. Scopul proiectului este de a crea o arenă comună între diferiții actori din municipiul Härnösands, care se află în contact direct cu tinerii care sunt în afara sistemului de educație sau de ocupare a forței de muncă.

Ambele metode, pentru învățământul obligatoriu și pentru învățământul secundar superior, sunt foarte bine puse la punct, iar problema nu este lăsată doar în seama dirigintelui și a școlii. Regulamentul Școlii prevede că, dacă un elev acumulează 10 absențe nemotivate, nota de conduită scade cu un punct. În cazul în care un elev acumulează 40 de absențe nemotivate, el va fi exmatriculat din anul școlar. Deci, "Tineri în centru" ar putea fi o soluție pentru a evita situația descrisă mai sus.

B. Curs de Motivare a Studiului în Școala Populară - Este un colegiu de pregătire pentru formarea pieței forței de muncă, care cuprinde cursuri de orientare spre studiu, repetând materia făcută anterior la școală înainte și activitate motivațională. Cursul va ajuta participanții să înceapă sau să se întoarcă la educație regulată. Vizite la viitoarele posibile locuri de muncă ar putea motiva, de asemenea, studii. Unele subiecte de bază sunt prezentate cu un accent pe tehnica de studiu.

Mai mult sau mai puțin, este aceeași idee cu cel mai bun exemplu de bună practică de la El Lindar - Barcelona.

Participarea la sondajul realizat în primăvara anului 2013 arată că:

- 72% dintre intervievați au fost motivați să își continue studiile
- 51% dintre intervievați au câștigat încredere
- 92% dintre intervievați ar recomanda prietenilor lor să participe la un curs de motivare a studiului într-o școală populară.

Aceste procente arată că motivarea studiului într-o școală populară este o măsură eficientă.

C. Plan de lucru pentru cooperare între școala obligatorie și Programul Introducere

Scopul este identificarea acelor studenți care nu au competența de a studia într-un program național, precum și o tranziție a lor facilă la Programul Introducere. Din grupurile țintă fac parte toți studenții din trimestrul de primăvară din clasa a 8-a, și elevii din clasa a 9-a, care au obținut F (care nu au promovat), la două sau mai multe discipline de bază din învățământul obligatoriu.

Acest plan de lucru permite sistemului de învățământ să prevină abandonul elevilor care nu au reușit să promoveze la cel puțin două discipline de bază , luând în considerare faptul că nouă elevi au devenit calificați în timp ce doi au rămas fără calificare în anul școlar 2011-2012. În ceea ce privește elevii din trimestrul de primăvară din clasa a 8-a , o astfel de activitate poate fi asimilat unui Proiect de Conectare, dar nu este foarte clar modul în care sunt identificați elevii care nu sunt eligibili pentru un program național în învățământul secundar superior.

5.3. Consiliul Provinciei Østfold

A. “Un impuls pentru învățare 2012-2016” – un plan pentru creșterea numărului de absolvenți al ciclului superior din învățământul secundar din Østfold.

50 de măsuri diferite , grupate în opt categorii diferite : educație primară și secundar coerentă în Østfold (bune tranziții), servicii per elev, promovare a sănătății în școli, elevi minoritari, servicii de monitorizare, ucenici și de ucenicie, elevi (școală de vară, asistență la teme) și dezvoltarea sistemelor și procedurilor școlare .

Un plan integrat de reducere a abandonului școlar , este de asemenea, o bună practică de cooperare sectorială care implică toate instituțiile cu atribuții tangențiale în acest domeniu. Cheia succesului este cooperarea între diferite structuri, aflate pe diferite niveluri. Provocările de combatere a abandonului nu poate fi abordate unilateral, ci printr-un efort comun. Aceasta este cheia succesului în Tulcea, de asemenea, dar am înregistrat destul de puțin succes în acest domeniu.

B. Serviciul Norvegian de Muncă și Asistență Socială în unitățile de învățământ secundar cu ciclu superior

Consiliul Provinciei Østfold își propune să determine cât mai mulți elevi posibil să-și finalizeze ciclul superior din învățământul secundar , iar o contribuție la realizarea acestui obiectiv este identificarea de către școli a unui consilier de la Serviciul Norvegian de Muncă și Asistență Socială și de la autoritățile de ocupare a forței de muncă (NAV) . Intenția NAV în cadrul acestei acțiuni este de a preveni dependența tinerilor de prestații sociale printr-o intervenție rapidă. Cel mai bun mod de a preveni dependența tinerilor de prestațiile sociale constă în sprijinul acordat pentru a reuși în educația lor. În acest fel ambele părți ale acestui efort comun împărtășesc aceleași interese și obiective.

Dificultăți personale (abuzul de alcool sau substanțe, probleme psihologice sau de altă natură), relațiile interne / Familie / Rețea, Economie, condițiile de viață / de locuințe sunt probleme cu care se confruntă, de asemenea, și elevii cu risc de abandon școlar din județul Tulcea . Direcția de Asistență Socială și Protecție a Copilului și Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Tulcea au responsabilitatea de a ajuta elevii să depășească anumite probleme.

C. Schimbare subiect "Exercițiul fizic / Sport, proiectul " KRØ "

Elementul principal a fost schimbarea accentului de la concurență la bucuria de a fi activi fizic. Un exemplu este schimbarea scopului alergării - terminarea cursei atât ca grup cât și individual, în loc de alergare pentru cel mai bun timp. Aceasta este o soluție importantă pentru formarea spiritului de echipă . Din chestionarele aplicate, am constatat că mai mult de 50% dintre subiecți nu simt spiritul de echipă în sala de clasă sau în școală. Acest tip de perspective ar putea construi spiritul de echipă pentru elevi, pentru a face trecerea spre un grup, pentru a absolvi cât mai mulți , pentru a nu lăsa pe nimeni în urmă.

5.3. Consiliul Comitatului Hampshire – Programul Premiul Hampshire

Prin acest program HCC a reușit să reincludă 30 de tineri vulnerabili pe traseul pentru educație și piața muncii. Ei au identificat un decalaj în furnizarea de educație disponibilă pentru tinerii de 16-18 care nu sunt eligibili pentru școala tradițională sau curriculum de colegiu și au devenit NEET. Locul acțiunii este destul de mare, este vorba despre trei districte din circumscripția Consiliului Comitatului Hampshire . Programul este finanțat de Agenția de Finanțare a Educației și a avut un exemplu în programul Premiul Ducelui de Edinburgh. Din păcate, Consiliul Județean Tulcea nu are aceleași responsabilități ca și Consiliul Comitatului Hampshire, dar este un bun exemplu pentru modul în care instituțiile publice ar putea îmbunătăți activitatea lor de reducere a numărului de potențiali NEET.

Programul de Investiții pentru Tineri Hampshire

Evident, Consiliul Comitatului Hampshire are unele programe dezvoltate în timp, pentru reducerea numărului de NEET, datorită faptului că au o responsabilitate directă în acest domeniu. Programul de Investiții pentru Tineri Hampshire are unele ambiții interesante - 1000 oportunități de ocupare a tinerilor (850 de ucenicii și 150 de stagii). Finanțarea programului nu este o problemă, totul pare să meargă în direcția cea bună. Un feed-back precum "schimbă viața" nu mai lasă loc la comentarii. Este foarte bine că programul oferă ceva concret, posturi permanente cu normă întreagă în cadrul Consiliului Comitatului Hampshire, având inclus și un cadru de formare.

6. RELATIA CU ACTORII REGIONALI: AGENȚIA JUDEȚEANĂ DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ, FURNIZORII DE EDUCATIE, SECTORUL DE AFACERI, DEPARTAMENTELE SOCIALE, ETC.

Consiliul Județean Tulcea are o strânsă colaborare cu Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Tulcea, urmând să desfășoare pe parcursul acestui an o serie de proiecte. Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Tulcea înglobează și o componentă de formare profesională, colaborând cu Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă, organizând, pe parcursul anului trecut, 3 cursuri de formare profesională pentru șomeri, cursuri plătite de Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă. De asemenea, Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Tulcea organizează cursuri de reconversie profesională sau de recalificare, la cererea angajatorilor din județ.

6.1. Metodologia de combatere a abandonului școlar

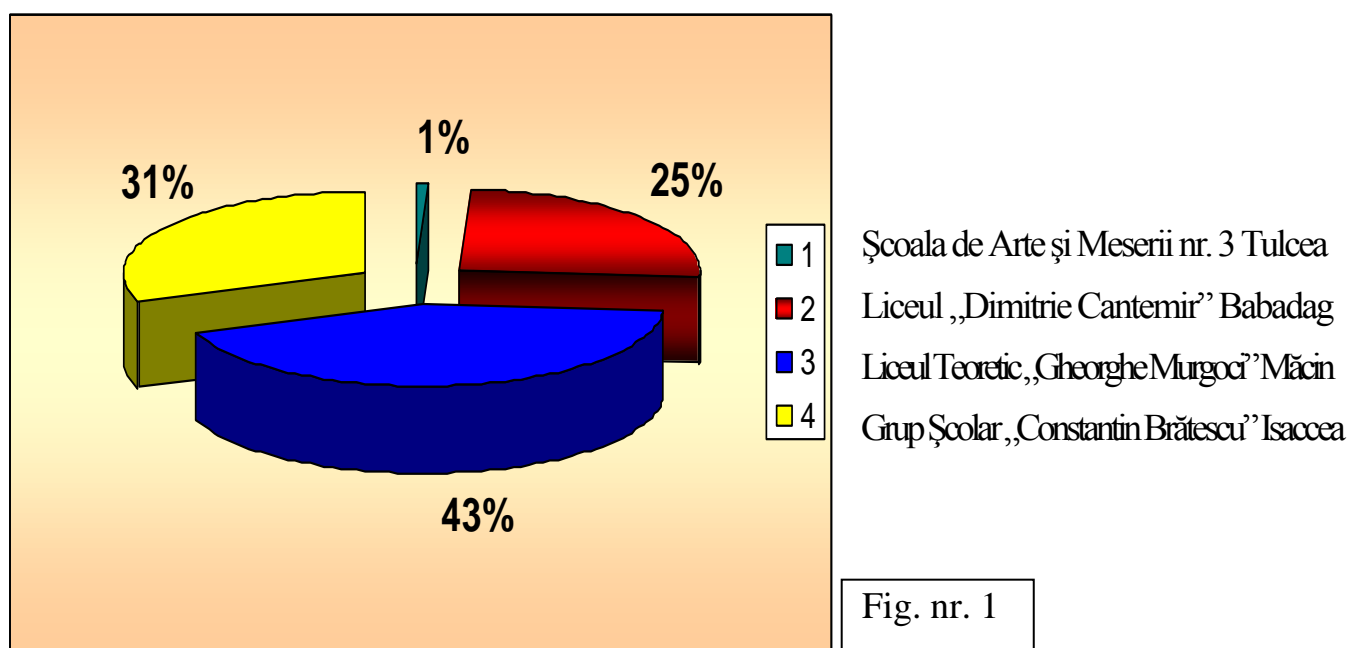
6.1.1 Obiectivul demersului de cercetare

Obiectivul demersului de cercetare a vizat evaluarea riscului de abandon școlar în grupul țintă format din 301 elevi de liceu și identificarea elevilor în situație de risc, cu rol de a facilita realizarea unui profil al acestor elevi și de a dezvolta măsuri focalizate. Scopul final al întregului proiect este de găsire a celor mai bune soluții de reducere a acestui fenomen sau de reintegrare a celor care nu sunt încadrați într-o formă de învățământ, formare profesională sau pe piața muncii, prin intermediul colaborării transsectoriale județene.

6.1.2. Culegerea și prelucrarea datelor

Au fost aplicate chestionare unui număr de 301 persoane, cu vârste cuprinse între 15-20 de ani, elevi în învățământul liceal de stat din mediul urban, din județul Tulcea, după cum urmează (vezi fig. nr. 1):

- Liceul „Dimitrie Cantemir” Babadag – 72 persoane;
- Grup Școlar „Constantin Brătescu” Isaccea – 123 persoane;
- Liceul Teoretic „Gheorghe Munteanu Murgoci” Măcin – 87 persoane;
- Școala de Arte și Meserii nr. 3 Tulcea – 19 persoane.

Metoda utilizată a fost ancheta sociologică pe bază de chestionar. Instrumentul utilizat a fost un chestionar incluzând 40 de itemi. Primii 10 itemi vizau criteriile socio-demografice relevanți pentru cercetarea întreprinsă, iar următorii 30 surprindeau aspecte legate de atitudinea respondenților în raport cu mediul școlar și cel familial, ca factori cauzali abandonului școlar. Chestionarul utilizat (anexa nr. 1) include mai multe tipuri de întrebări (după George Gallup¹):

- un sistem de întrebări închise, cu răspunsuri duale sau multiple precodificate referitoare la anumite probleme din mediul școlar și familial;

¹ apud Chelcea, Septimiu; Mărginean, Ioan; Cauc, Ion, 1998, *Cercetarea sociologică. Metode și tehnici*, Editura Destin, Deva, p.74.

- întrebări închise, cu răspunsuri multiple precodificate pentru măsurarea intensității opiniilor respondenților referitoare la aspectele vizate;
- întrebări deschise vizând motivarea opiniilor exprimate.

Durata etapei de culegere a datelor a fost de o lună, în intervalul 14.02.2015 – 14.03.2015. Având în vedere că cele patru unități școlare se aflau în localități diferite, aplicarea chestionarelor s-a realizat cu ajutorul Centrului Județean de Resurse Educaționale Tulcea (C.J.R.A.E Tulcea), prin intermediul profesorilor consilieri școlari din instituție care își desfășoară activitatea de consiliere școlară în cadrul unităților menționate. Aceștia au fost, în cadrul cercetării noastre, operatorii de teren, a căror colaborare armonioasă ne-a onorat.

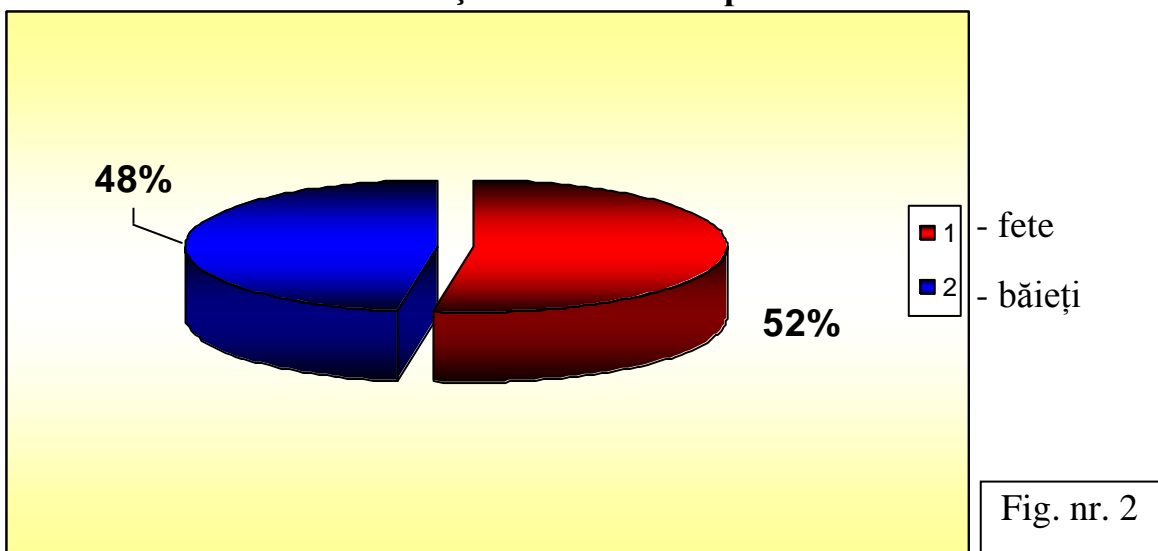
Etapa de analiză s-a derulat în perioada 14.03.2015 – 03.04.2015. În aceste două etape menționate nu au fost întâmpinate dificultăți demne de menționat.

6.1.3. Interpretarea datelor

Abandonul școlar este, în fapt, culminarea unui proces pe parcursul căruia elevul, din diferite motive, se îndepărtează de școală și, în cele din urmă, o părăsește. În construcția chestionarului aplicat s-a avut în vedere că principalele cauze pentru producerea acestui fenomen se referă la factori externi școlii (în principal nivelul socio-economic scăzut al familiei) sau la factori interni (lipsa de adecvare a ofertei școlii la nevoile și interesele elevilor din grupul țintă). Prima categorie de factori sunt surprinși în primele întrebări ale chestionarului, vizând criteriile socio-demografice (sex, vârstă, mediu de reședință etc.).

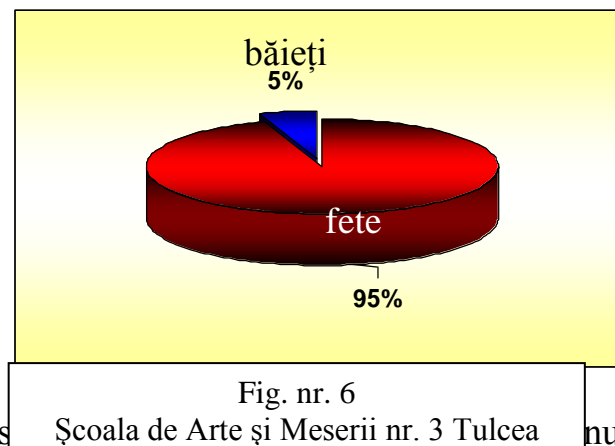
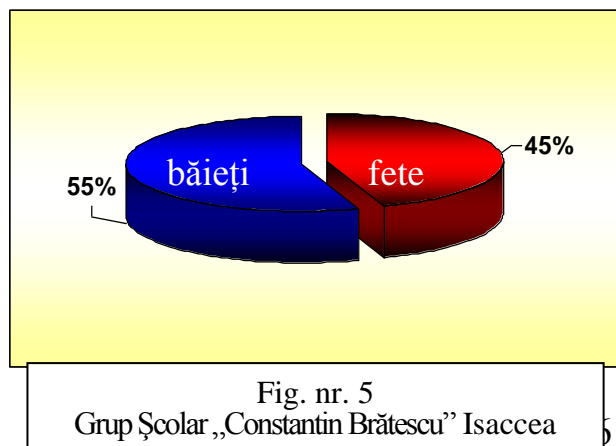
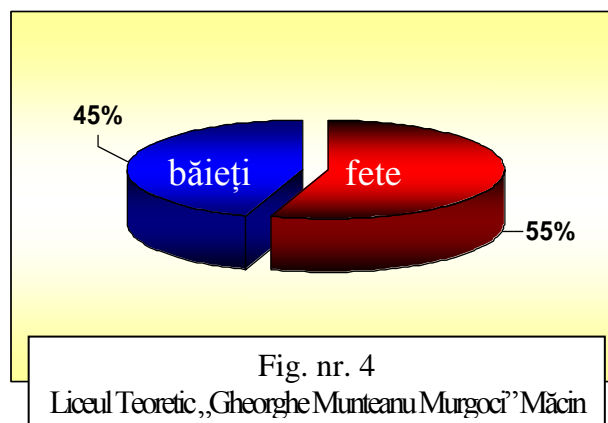
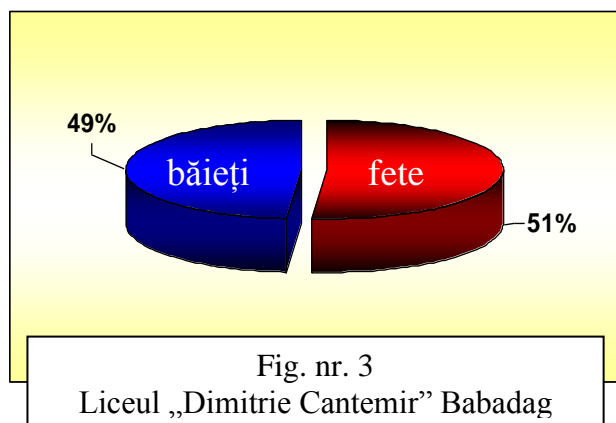
Analiza datelor culese se va face atât la nivelul grupului total de respondenți, cât și la nivelul fiecărei entități școlare participante.

Structura eșantionului total pe sexe

Se observă din fig. nr. 1 că grupul total de respondenți este echilibrat din punct de vedere al structurii pe sexe, remarcându-se totuși o ușoară predominanță a fetelor.

Structura pe sexe a fiecărui eșantion

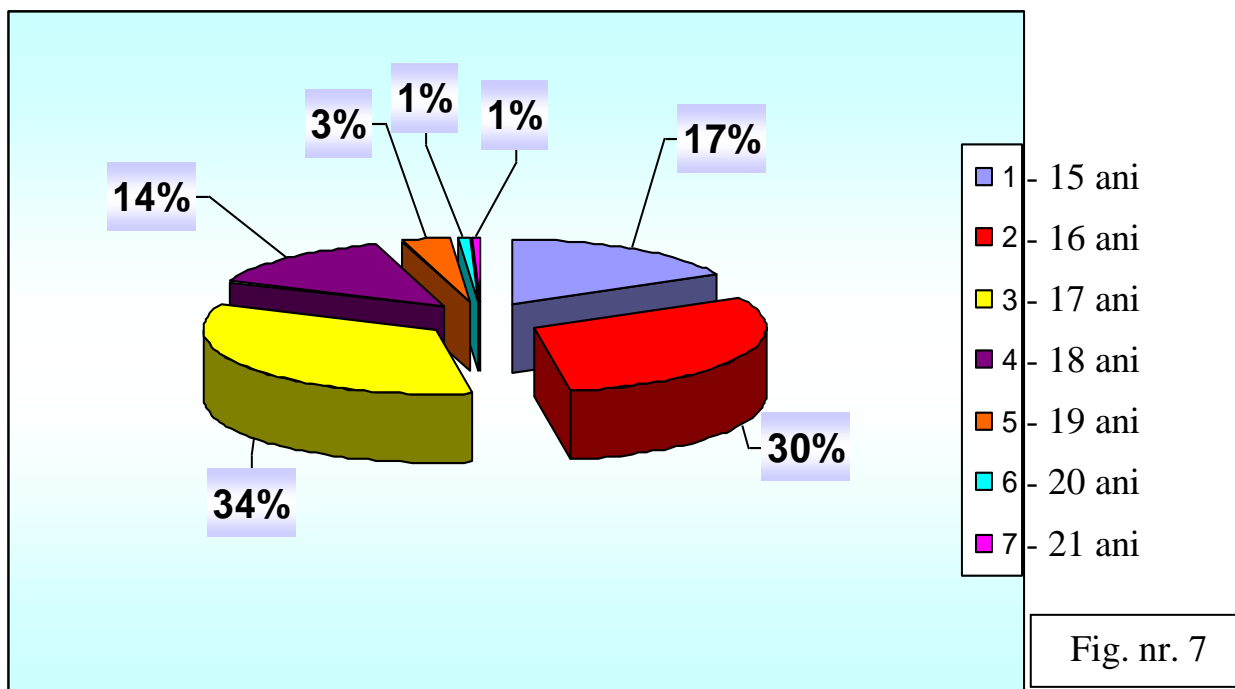
Se observă că structura pe sexe a grupului total este Școala de Arte și Meserii nr. 3 Tulcea, unde se remarcă procentul majoritar al fetelor, în detrimentul băieților.

Criteriul sexului respondenților poate fi considerat într-o măsură moderată un predictor al abandonului școlar. Studiul național cel mai recent al UNICEF și ISE România² precizează că analiza ratei abandonului a evidențiat și prezența unor inegalități de gen. Diferențele constatate între fete și băieți plasează fetele în poziție de avantaj. Rata abandonului în funcție de cele două criterii – mediu de rezidență și gen – indică faptul (cel puțin pentru anul școlar 2011/2012) că riscul cel mai mare de excluziune prin abandon este asociat băieților din mediul rural (6% în anul menționat, comparativ cu 4,7% pentru băieții din urban).

Conform aceluiași studiu, la nivelul anului 2011, cea mai mare parte a populației din afara sistemului de educație era în vârstă de 16 ani (aproape 85%), iar aproximativ 81% finalizaseră cel mult nivelul gimnazial. Această situație semnifică faptul că o proporție importantă din populația de 15-18 ani necuprinsă în sistemul de învățământ a fost supusă riscului excluziunii de la educație înainte sau cel mult la absolvirea gimnaziului.

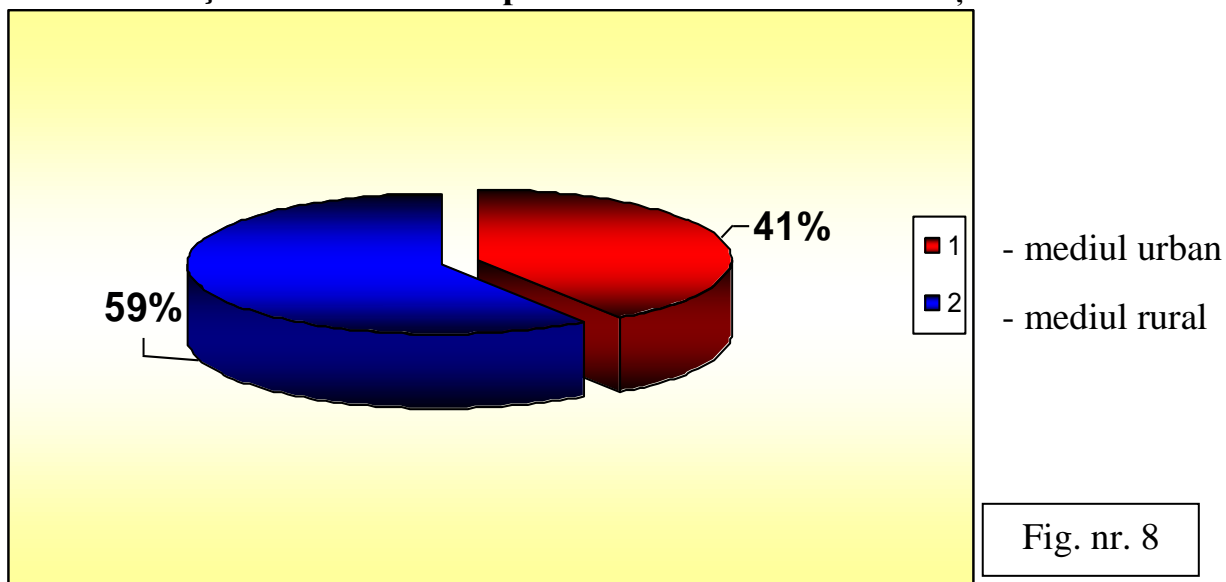
² Ciprian Fartușnic (coord.), Mihaela Jigău (coord.), „Participarea la educație în învățământul secundar superior – o provocare pentru politicile curente în România”, 2014, p. 9

Structura eșantionului total pe vârste

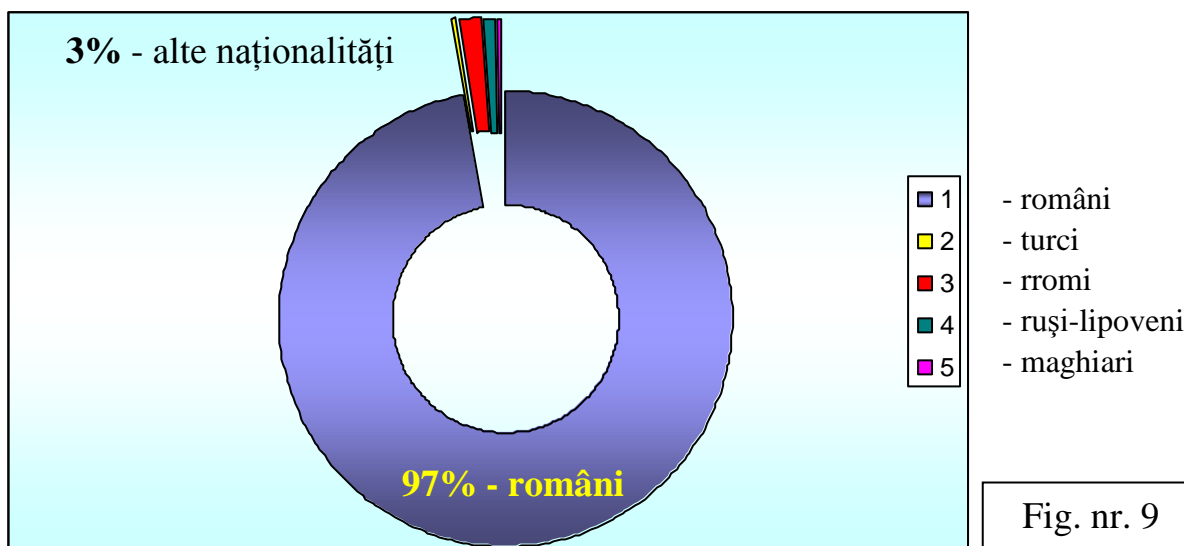
Din punct de vedere al vârstei respondenților eșantionul total al cercetării include 34% elevi de 17 ani, 30% elevi de 16 ani, 17% elevi 15 ani și 14% elevi de 18 ani. Procente mici se înregistrează pentru vârste cuprinse între 19 și 21 de ani. Se remarcă prezența elevilor atât din ciclul inferior al liceului (clasele a IX-a – a X-a), cât și a celor din ciclul superior al liceului (clasele a XI-a – a XII-a).

Structura eșantionului total d.p.d.v. al mediului de rezidență

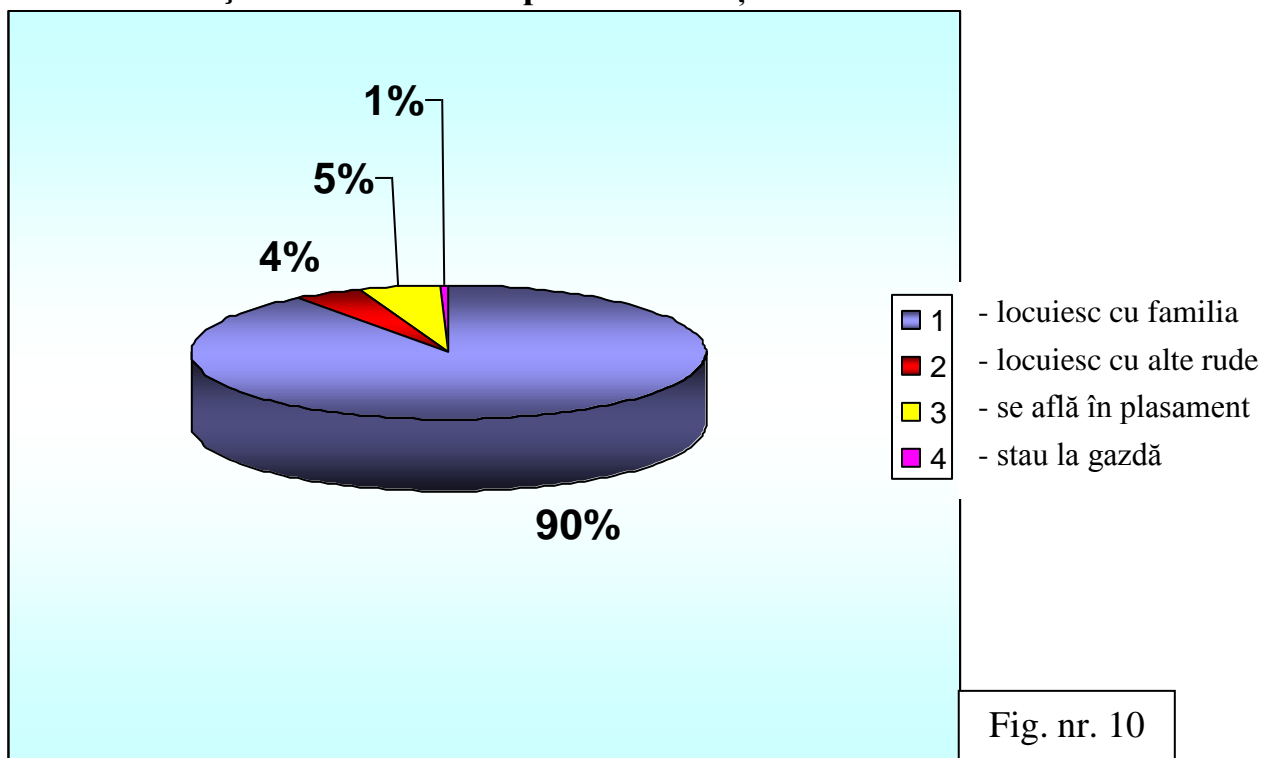
În fig. nr. 8 se observă procentul mai mare al respondenților din mediul rural (59%), comparativ cu cei din mediul urban (41%).

Structura eșantionului total d.p.d.v. al naționalității respondenților

Următorii 5 itemi vizează caracteristici ale familiei, ca grup primar de apartenență al elevilor. Studiile de specialitate au arătat că situația familiei în care crește copilul și tot ceea ce derivă din această situație reprezintă principala cauză socială a abandonului școlar. Rolul primordial al acesteia rezultă din faptul că familia are rolul de a asigura copilului un mediu favorabil și securizant dezvoltării și învățării, de a pregăti copilul pentru existența independentă ca adult. Există o veche și excelentă maximă care spune că o educație părintească eficientă constă în primul rând în a-i da copilului rădăcini să se dezvolte și apoi aripi să zboare.

Structura eșantionului total d.p.d.v. al situației locative

Se observă că majoritatea respondenților locuiesc în familie (90%).

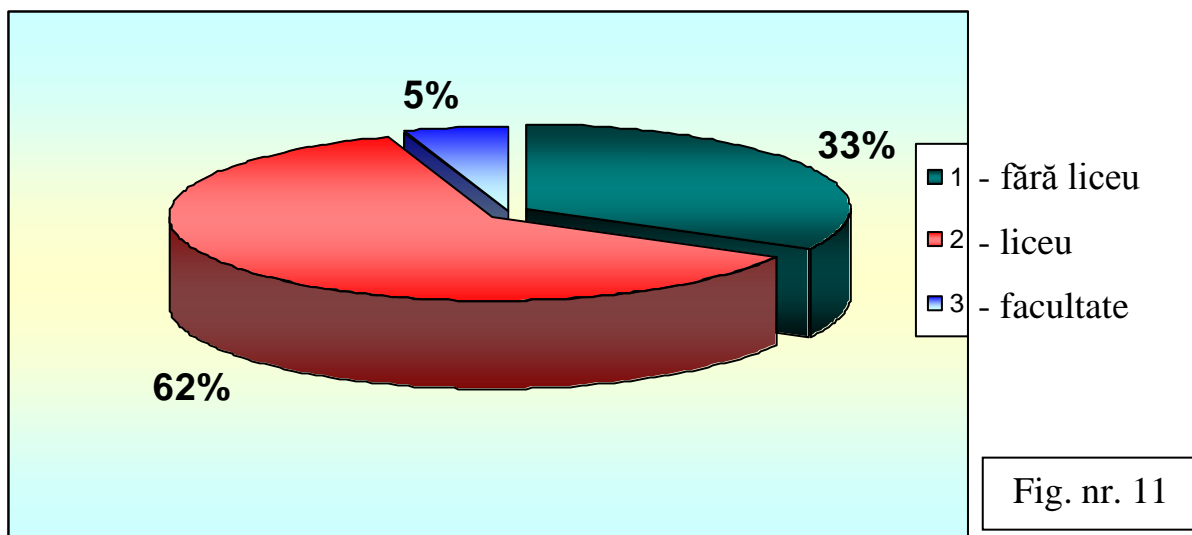
Următorul criteriu este cel al studiilor părinților. Acest aspect capătă semnificație din perspectiva modelului educațional oferit de părinți. Studiile consacrate etiologiei

abandonului școlar precizează că, cel mai adesea, elevii care ajung să renunțe la educație provin din familii în care părinții nu au mai mult de opt clase. Există însă și excepții și se întâlnesc frecvent elevi aflați în situații de abandon care își doresc să își completeze educația „măcar până la 10 clase”, pentru a avea o calificare și, implicit, mai multe șanse de reușită în viață.

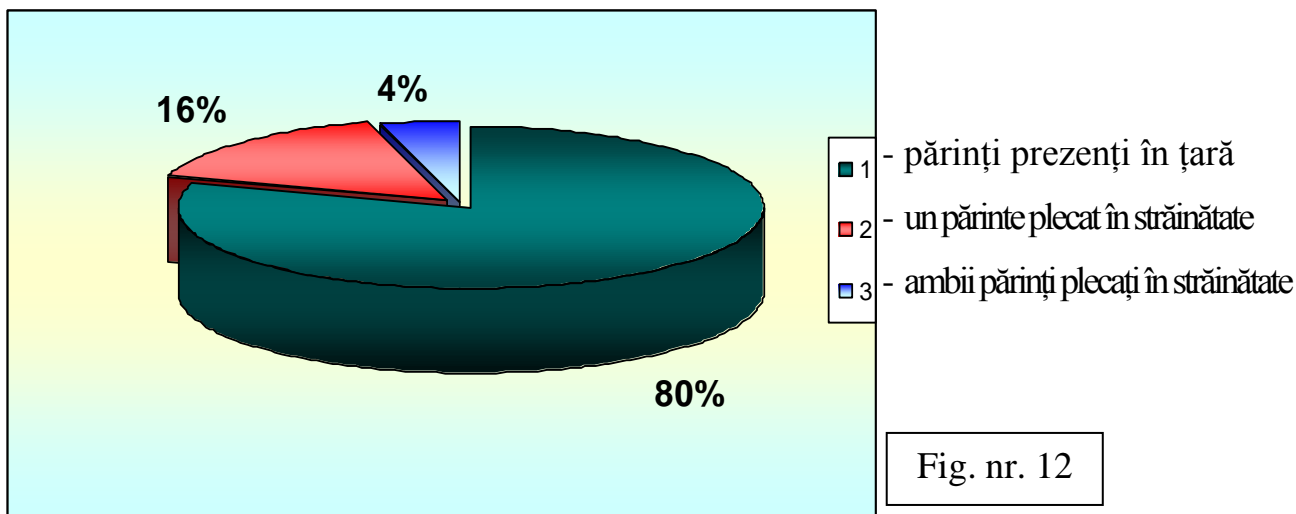
După cum se poate observa în fig. nr.11, mai mult de jumătate din părinții respondenților au liceul terminat (62%), în timp ce 33%, adică cca. o treime, nu și-au finalizat studiile liceale.

Structura eșantionului total d.p.d.v. al studiilor părinților

Cercetările diverse din ultimii 10 ani, desfășurate pe tema migrației părinților, confirmă faptul că plecarea a cel puțin unuia dintre părinți în străinătate este într-adevăr asociată cu rezultate școlare ceva mai slabe la copii rămași acasă comparativ cu cei care își au părinții alături. Grupul care este cel mai dezavantajat din punct de vedere al performanțelor școlare de plecarea părinților în străinătate este grupul de copii cu ambii părinți plecați. În acest caz, lipsa ambilor părinți produce un efect negativ clar asupra rezultatelor școlare³, ca factor incipient al abandonului școlar ulterior.

Structura eșantionului total d.p.d.v. al migrației părinților

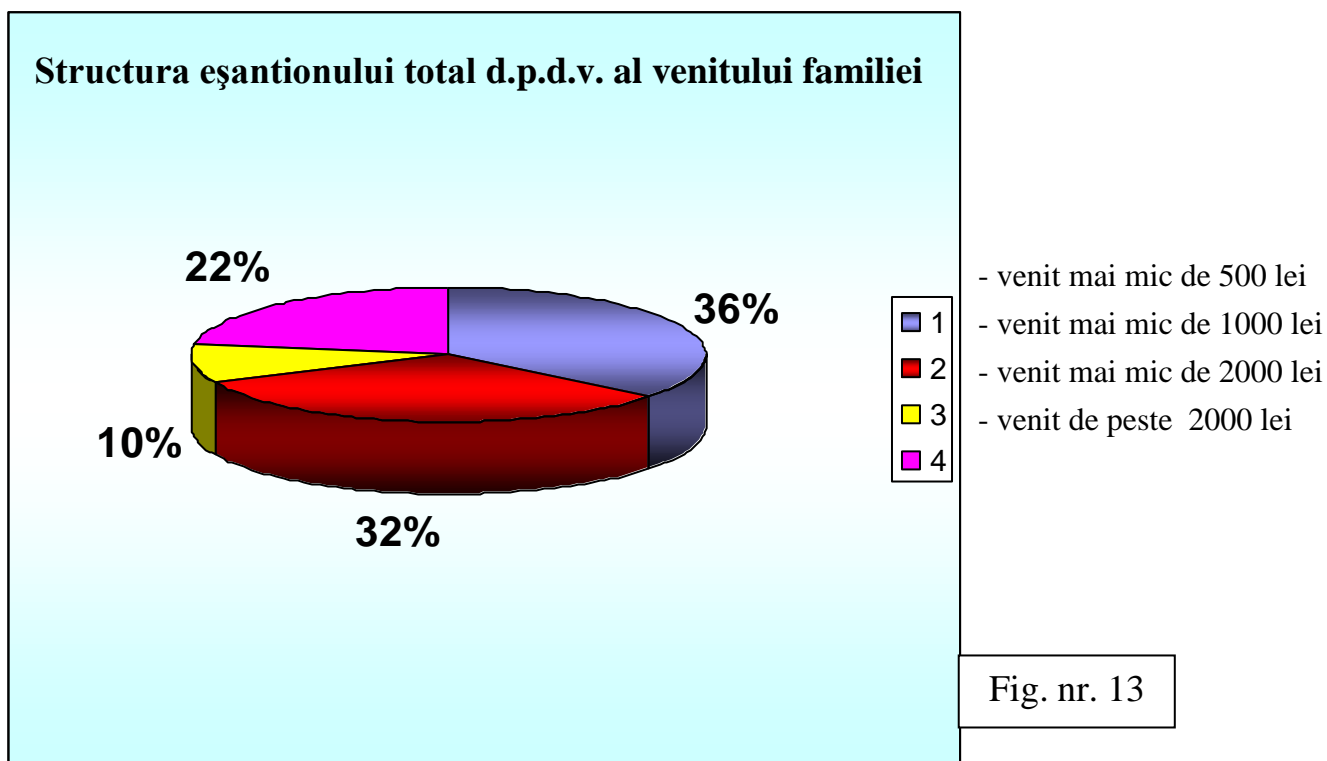

³ Fundația Soros, „Efectele migrației: copii rămași acasă”, 2007, București.

Procentul elevilor cu unul sau cu ambii părinți plecați în străinătate reprezintă o pătrime din totalul respondenților care se bucură de prezența ambilor părinți.

Starea materială bună a familiei este un factor important al reușitei școlare, disponibilitățile financiare existente putând susține școlarizarea (taxe, rechizite, cărți etc.) și crearea condițiilor necesare studiilor de lungă durată și pentru profesii solicitate imediat pe piața forței de muncă. Putem vorbi de adevărate **bariere socio-economice** care reduc șansele familiilor sărace de a-și trimite copiii la școală, cum ar fi: asigurarea hranei zilnice, lipsa îmbrăcăminte și încălțămintei sezoniere, lipsa condițiilor locative necesare studiului, costurile/cheltuielile educaționale ridicate. Un alt aspect relevant este că în astfel de familii apare deseori nevoia de forță de muncă (fie pe câmp, fie în gospodărie pentru a avea grijă de frații mai mici), fapt care crește probabilitatea abandonului școlar la elevul solicitat.

De altfel, în cadrul unui studiu coordonat de Institutul de Științe ale Educației⁴, veniturile la limita subzistenței reprezintă, din punct de vedere al impactului negativ asupra abandonului școlar, principalul factor familial, atât în mediul rural, cât și în cel urban.

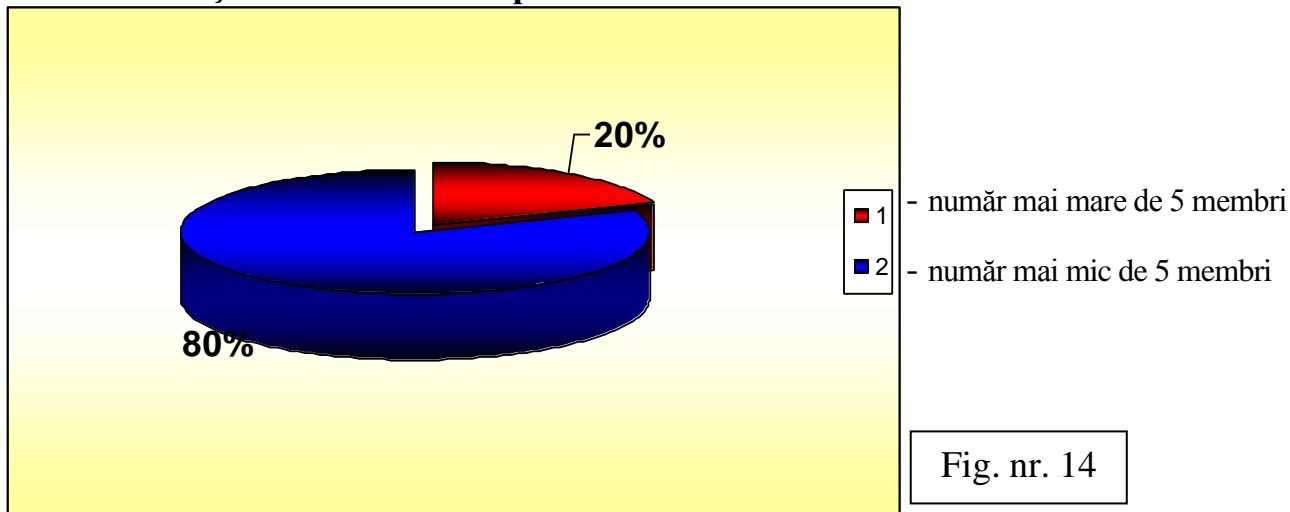

După cum reiese din fig. nr. 13, cca. o treime din familiile respondenților au un venit mai mic de 500 de lei, cca. o treime înregistrează venituri sub 1000 lei, restul cuantificând venituri sub și peste 2000 lei.

Ultimul criteriu care vizează familia este numărul de membri componenți. Conform fig. nr. 14, predomină elevii a căror familie include mai puțin de 5 membri (80%).

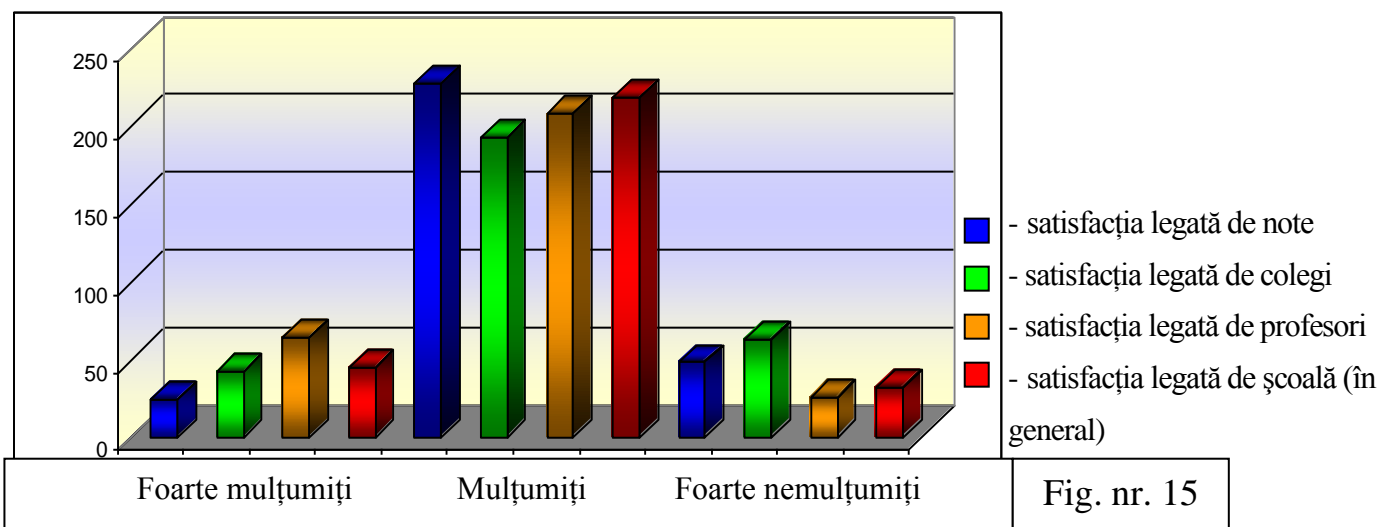
⁴ I.S.E., „Copii care nu merg la școală”, București, 2012, p. 61.

Structura eșantionului total d.p.d.v. al numărului de membri din familie

Următorii itemi ai chestionarului vizează aspecte de tip motivațional.

Maniera în care individul se percepe și percepe contextul în care se află va determina motivația sa. În plan școlar, motivația este influențată de următoarele aspecte: percepția **valorii** activității, evaluată palpabil prin notele școlare, perceperea rolului și utilitatea școlii în general, în actualul context socio-economic, percepția propriei **competențe** și percepția **controlului** pe care elevul îl are asupra modului în care acționează și a consecințelor care decurg din acesta. Este esențială calitatea climatului educațional, care derivă din relația cu profesorii și cu colegii.

Majoritatea elevilor declară că sunt mulțumiți de mediul psiho-social al clasei și de componentele acestuia: 76% de rezultatele lor școlare, 65% de colegii din școală, 70 de relația cu profesorii, iar 74 de școală în general. Procentele înregistrate sunt, în ansamblu, mari, fapt pozitiv, în contextul în care aspectele investigate sunt componente cheie în optimizarea motivației în context școlar.

Următoarea întrebare vizează relațiile profesori-elev, ca dimensiune a climatului psiho-social al clasei de elevi.

Profesorii au o relație bună cu elevii.

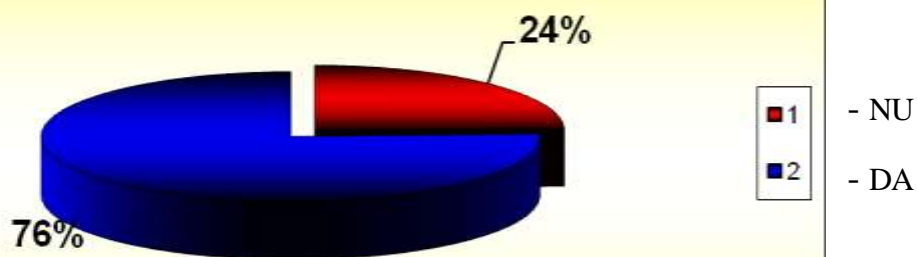

Fig. nr. 16

76% din elevi consideră că au o relație bună cu profesorii. Calitatea bună a acestor relații reflectă existența comunicării și a cooperării între profesori și elevi în vederea luării deciziilor, tendința profesorilor de a manifesta un comportament suportiv față de elevi, concretizat în ajutorul acordat elevilor, receptivitatea față de nevoile acestora.

Mă simt la școală ca într-o echipă.

Fig. nr. 17

66% din elevi nu se simt la școală ca într-o echipă, fapt care reflectă coeziunea redusă a grupului de elevi. Aceasta, la rândul ei, se exprimă prin slaba cooperare între elevi în rezolvarea sarcinilor, disponibilitate redusă de acordare a ajutorului și de a-și cunoaște colegii.

Pentru creșterea unității și armoniei în cadrul organizației școlare, se recomandă utilizarea culturii organizaționale. Școala este o organizație care dezvoltă o cultură bogată și diversificată. Orice încercare de perfecționare a activităților școlare trebuie să pornească de la cunoașterea culturii școlii așa cum se manifestă ea la nivelul managerilor, al profesorilor și al elevilor.

Profesorii ne respectă opiniile.

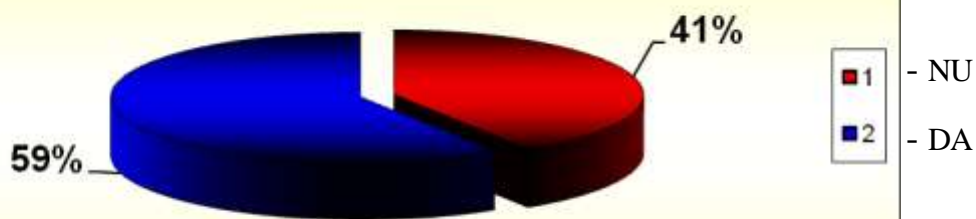

Fig. nr. 18

Din totalul respondenților, 41% consideră că profesorii nu le respectă opiniile. Acest fapt relaționează cu același aspect al preocupării mai reduse a profesorilor de a crea un climat în care elevii să fie convinși că pot să își exprime opiniile și sentimentele lor în mod deschis și sincer.

Profesorii sunt interesați să avem rezultate bune.

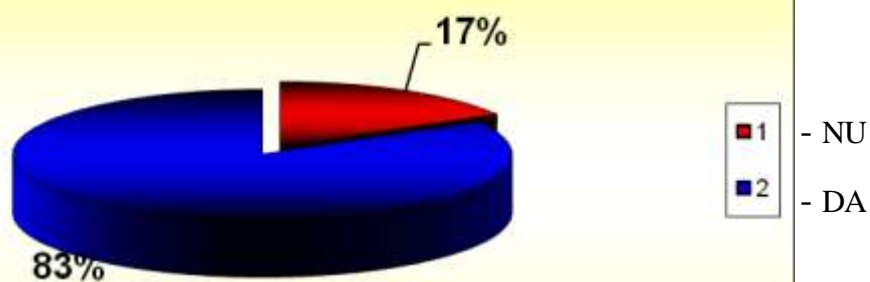

Fig. nr. 19

Conform fig. nr. 19, 83% din elevii chestionați consideră că profesorii sunt interesați ca rezultatele academice ale elevilor să fie bune.

Sunt tratat corect în școală.

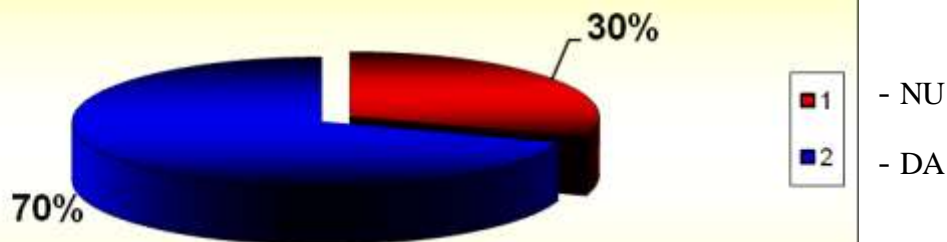
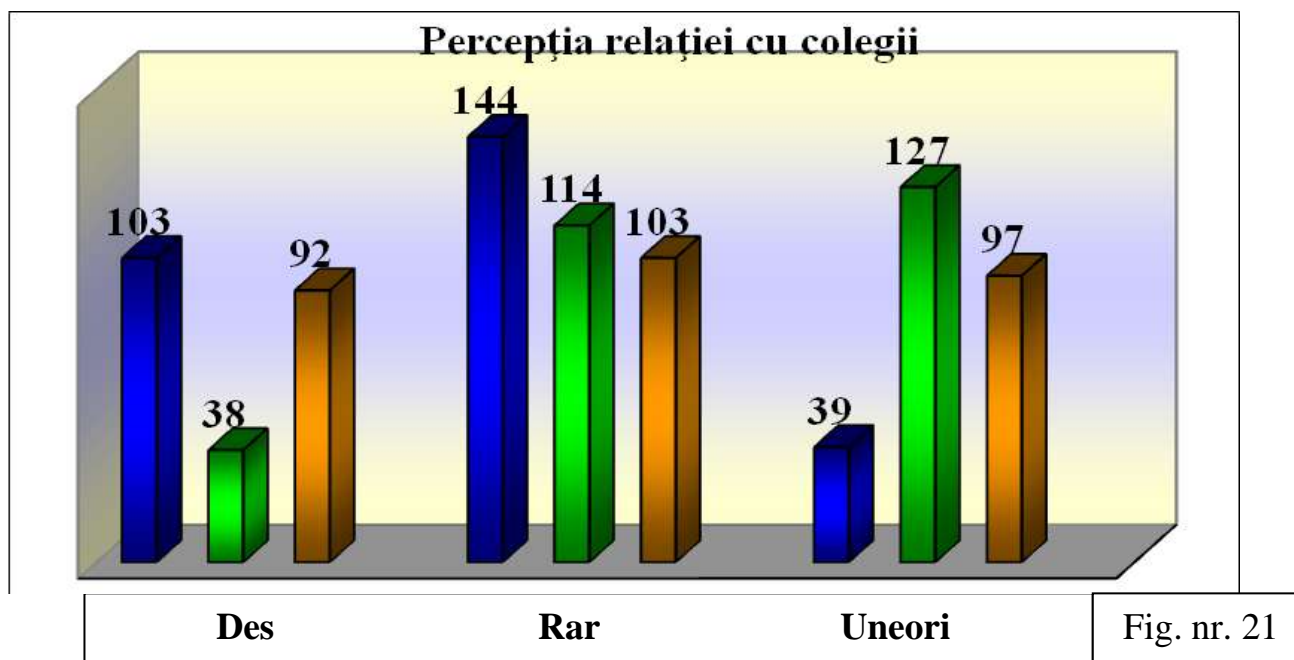

Fig. nr. 20

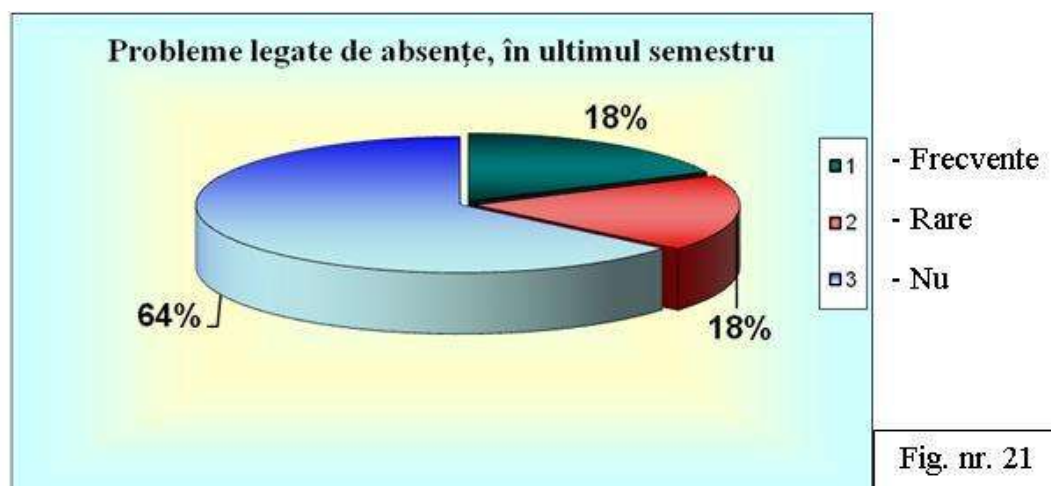
Din punct de vedere al izolării și a respingerii sociale, 70% din respondenți consideră că sunt tratați corect în școală, în timp ce 30% nu sunt mulțumiți de acest aspect.

Cât de des s-a întâmplat în ultimul an ca:

- a.) un coleg să vorbească urât despre tine, sau să râdă de tine;
- b.) să te simți respins la școală;
- c.) să simți că profilul ales nu te va ajuta în viață.

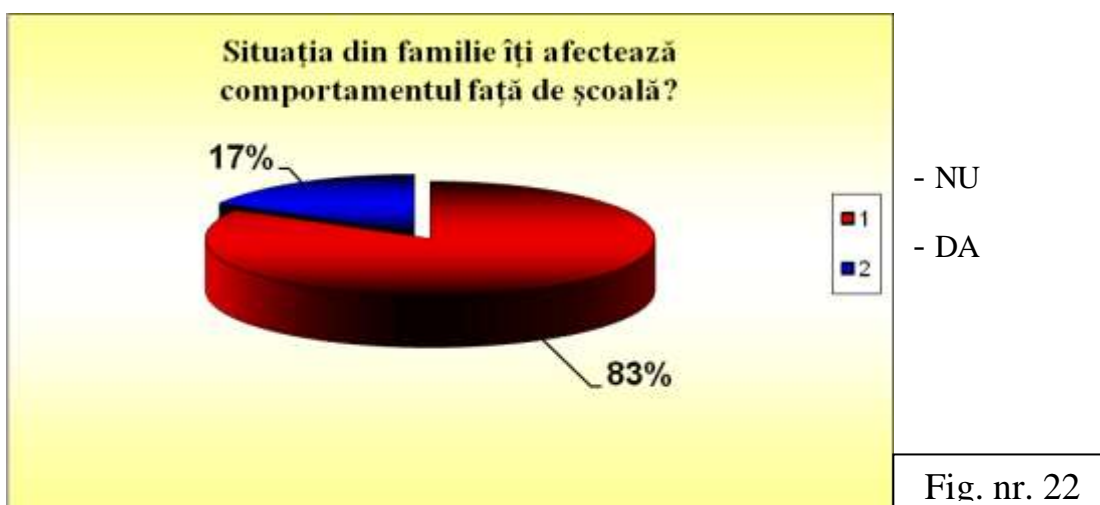
36% din elevi declară că au fost implicați într-o situație de umilire verbală în cadrul școlii (vorbe urâte, jigniri) deseori, 50% din ei au fost implicați rar în astfel de situații, iar 14% deloc. Din totalul elevilor chestionați, 14% se simt des respinși la școală, 41% rar, iar 45% nu se simt deloc respinși în cadrul școlii.

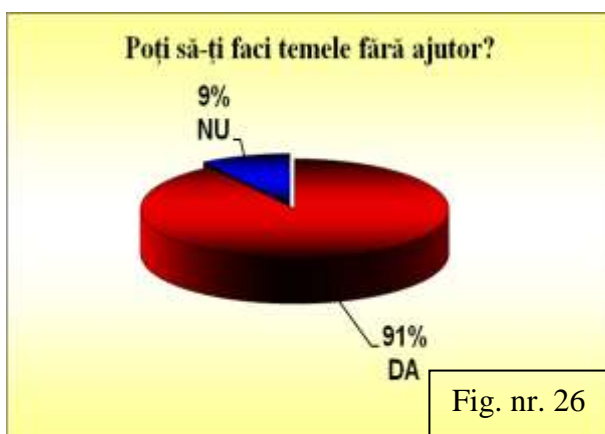
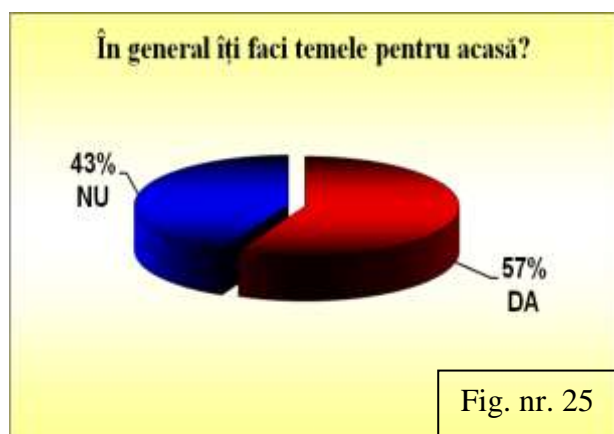
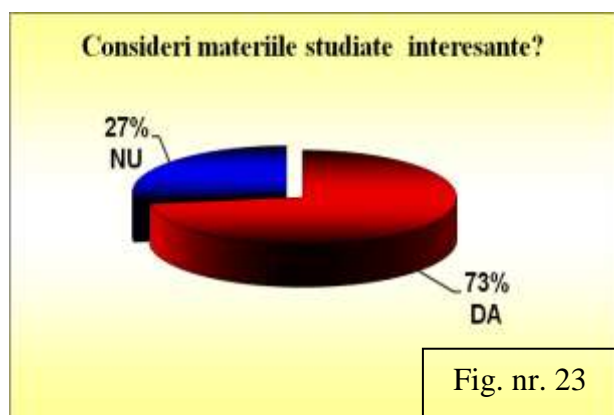
După cum reiese din fig. nr. 21, 64% din elevi consideră că nu au avut probleme legate de absenteism, în ultimul semestru. Acest aspect este relevant pentru studiul nostru deoarece absenteismul este probabil cea mai vizibilă formă a riscului de abandon, comparativ cu alți factori școlari ceva mai subtili și mai dificil de asociat în mod direct cu eșecul școlar. Indiferent de performanțele sale școlare sau de modul în care se comportă în grupul de elevi, când un copil începe să absenteze în mod repetat de la școală avem deja un

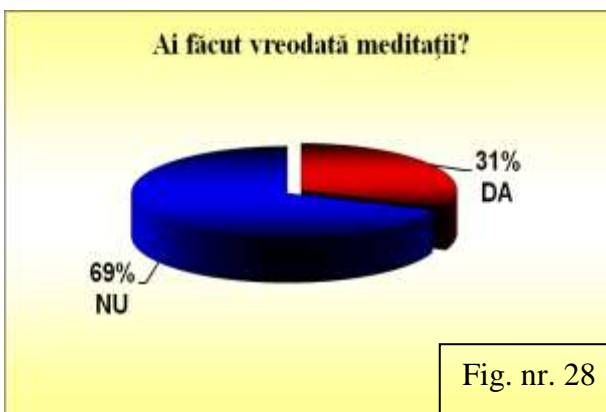
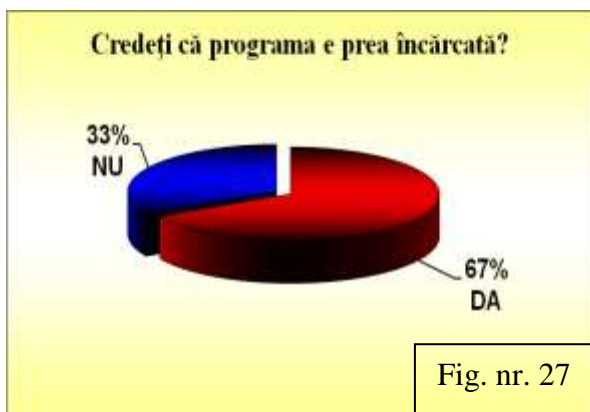
semnal de alarmă important din perspectiva abandonului școlar. Este momentul în care școala ar trebui să gândească o strategie personalizată de intervenție pentru diferitele situații, cauze și motive pentru care un copil absentează în mod repetat. Încă de la primele semne, intră în acțiune sistemul de monitorizare a absențelor care funcționează în sistemul preuniversitar. Celelalte verigi necesare (identificarea posibilelor cauze și soluții) sunt mai slab dezvoltate, din cauza multiplelor sarcini pe care le are de îndeplinit dirigintele și din cauza birocrăției existente în sistemul de învățământ actual.

Conform fig. nr. 22, 83% din respondenți neagă că situația din familie le afectează comportamentul la școală, iar 17% consideră că ceea ce li se întâmplă acasă îi influențează la școală. Din punct de vedere psihologic însă, caracteristicile climatului familial influențează continuu și constant, pozitiv sau negativ, starea afectivă curentă a adolescentului. Având în vedere însă că elevul parcurge furtunoasa perioadă a adolescenței, marcată de „divorțul psihologic” de părinți, de separarea afectivă de aceștia, în căutarea sinelui, sunt explicabile procentele obținute.

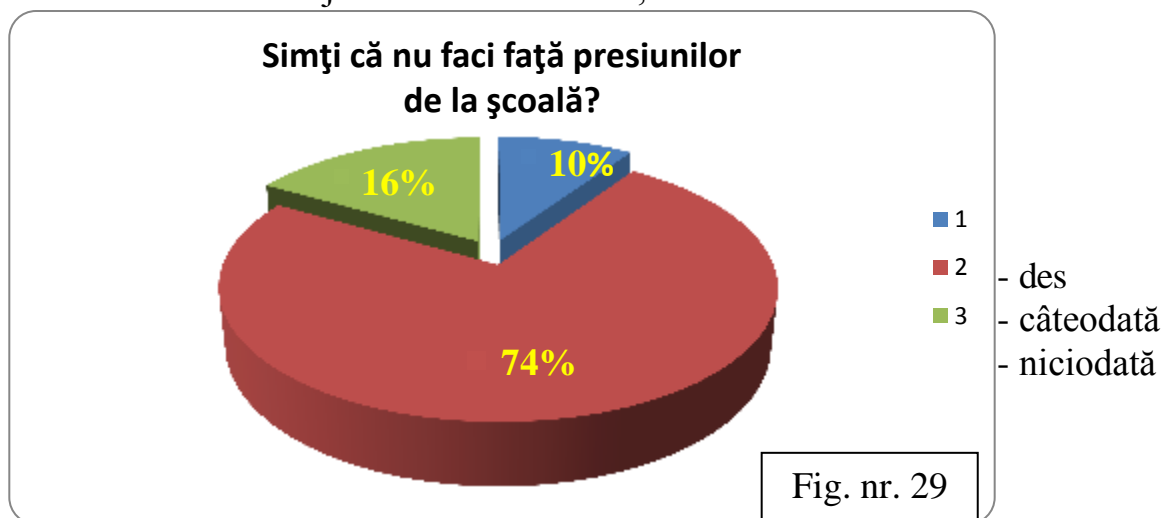

Următorii șase itemi vizează opiniile elevilor referitoare la materiile predate în școală și la modul lor personal de implicare în demersul educativ, prin intermediul temelor școlare.

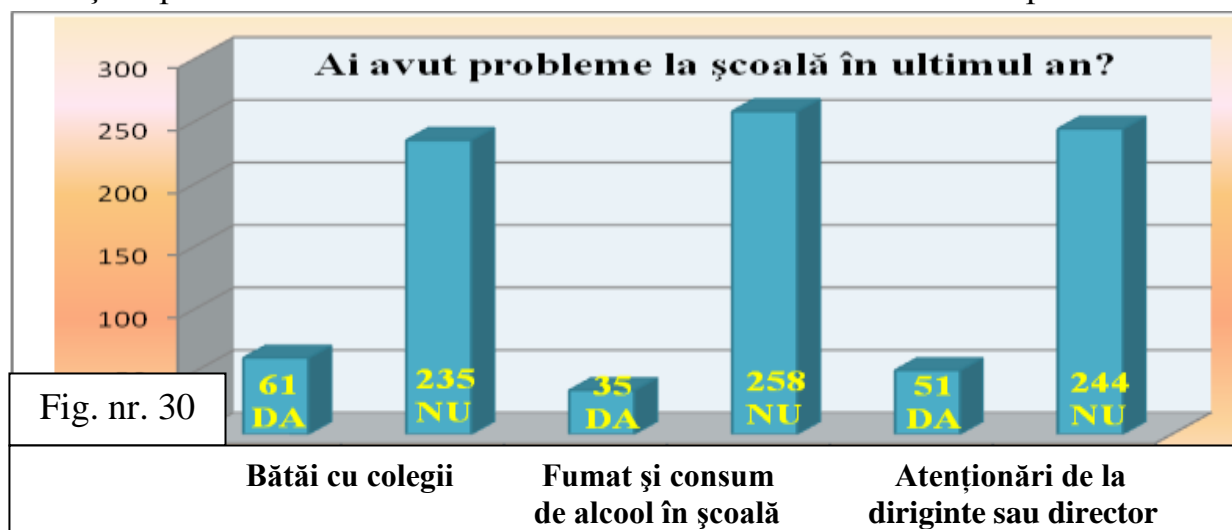

Figurile nr. 23-28 relevă faptul că motivația de tip cognitiv (interesul pentru materie) funcționează la peste 70% din respondenți. 57% își fac, în general temele pentru acasă, iar 91% nu au nevoie de ajutor la realizarea lor; 31% din elevi recunosc că fac meditații.

Una din direcțiile investigate în cadrul chestionarului este comportamentul delinvent al elevilor, deoarece implicarea în activități aflate la limita legii conduce deseori la renunțarea la educație, fiind prezentă ca factor demotivator mai ales la trecerea către clasa a IX-a și în perioada imediat următoare debutului ciclului secundar superior.

Ai avut probleme cu legea?

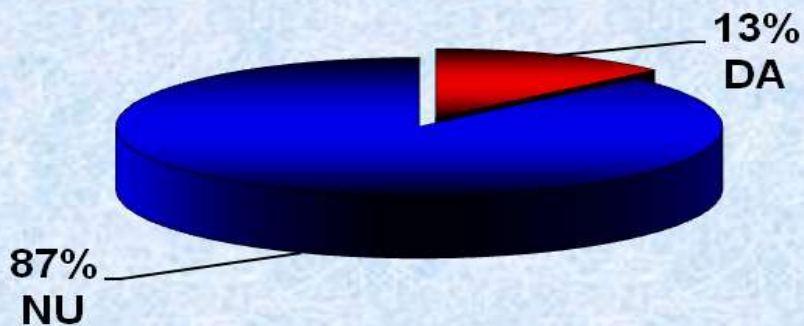

Fig. nr. 31

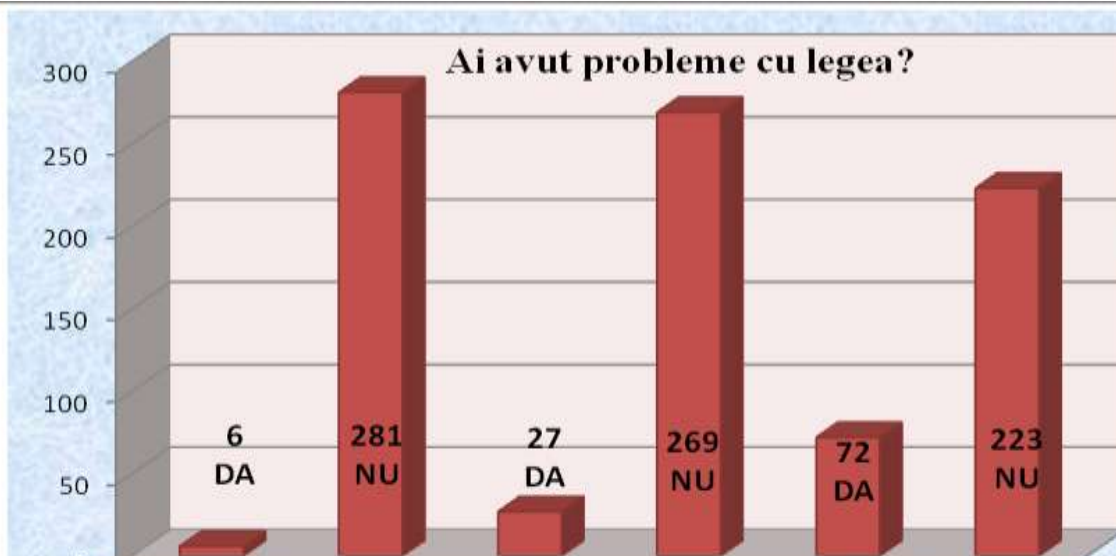

Fig. nr. 32

Dosar penal

Amendă

Atenționări

Îți place să faci altceva mai mult decât să vii la școală?

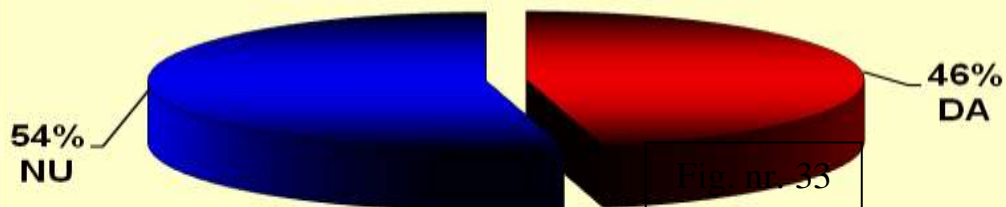

Fig. nr. 33

Această întrebare a divizat respondenții în două părți relativ apropiate procentual. 54% preferă să vină la școală, iar 46% preferă alte activități, a căror ierarhie este prezentată în tabelul nr.1.

Tabelul nr. 1		
Nr. crt.	Activități alternative menționate	Nr. alegeri
1.	Muncă remunerată	23
2.	Practicarea unui sport	16
3.	Petrecerea timpului cu prietenii	14
4.	Jocuri pe calculator sau/și telefon	11
5.	Somn	11
6.	Alte forme de recreere (pescuit, muzică)	11
7.	Ajutor acordat părinților	8
8.	Stat acasă	8
9.	Plimbări	7
10.	Orice altă activitate	7
11.	Leneveală	5
12.	Activități extrașcolare	4
13.	Petrecerea timpului cu familia	3
14.	Mersul într-un bar	3
15.	Cititul unor cărți	2
16.	Practică productivă	2
17.	Petreckeri cu prietenii	2

Se poate observa că primele trei locuri sunt ocupate de activități care pot fi organizate, coordonate și desfășurate de școală, sub forma activităților extrașcolare, ca modalitate de consolidare a culturii organizaționale școlare.

Dacă nu termini liceul, te vezi...

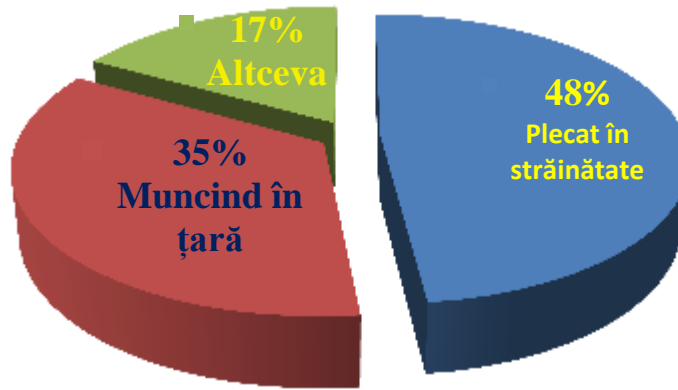

Fig. nr. 35

94% din elevii participanți la sondaj consideră că-și vor finaliza studiile. În cazul ipotezei abandonului școlar, 48% vor pleca în străinătate, iar 35% vor munci în țară.

Următorii patru itemi vizează familia ca factor esențial în prevenirea abandonului școlar.

Familia ta e preocupată de rezultatele tale școlare?

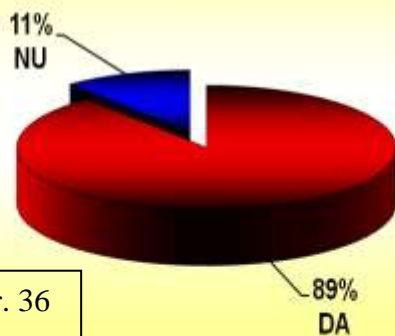

Fig. nr. 36

Familia ta te încurajează să-ți termini studiile?

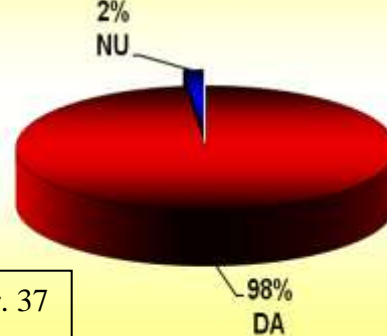

Fig. nr. 37

Membrii familiei tale cred că școala e o pierdere de vreme?

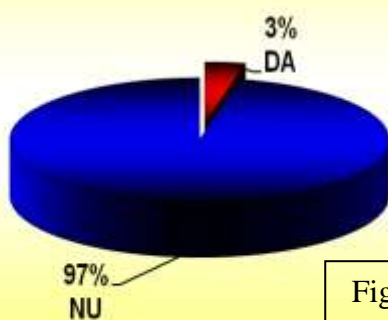

Fig. nr. 38

Frații/surorile tale au abandonat școala înainte de a o termina?

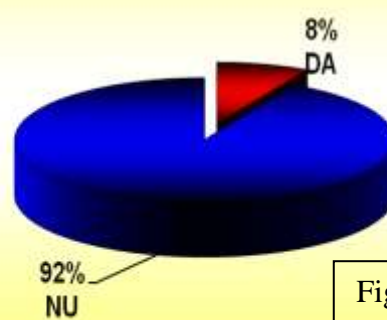

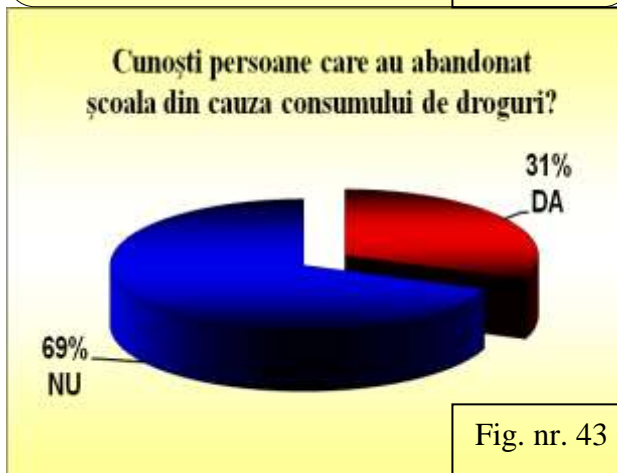
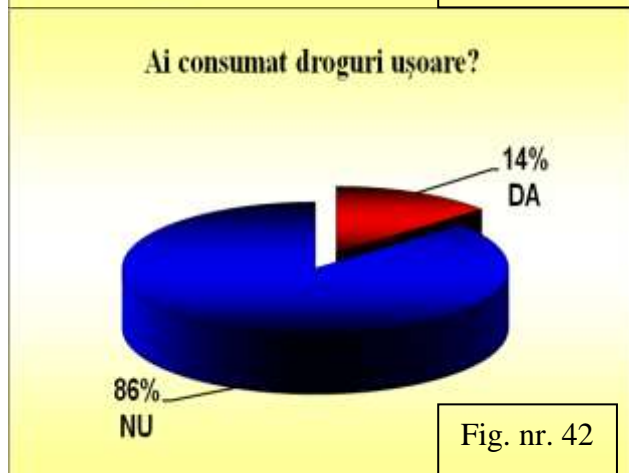
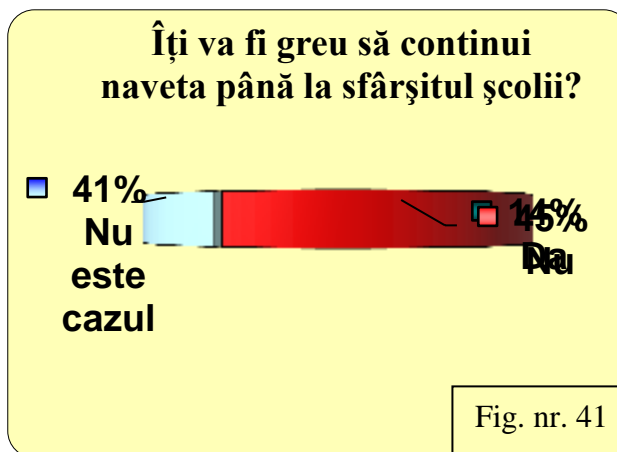
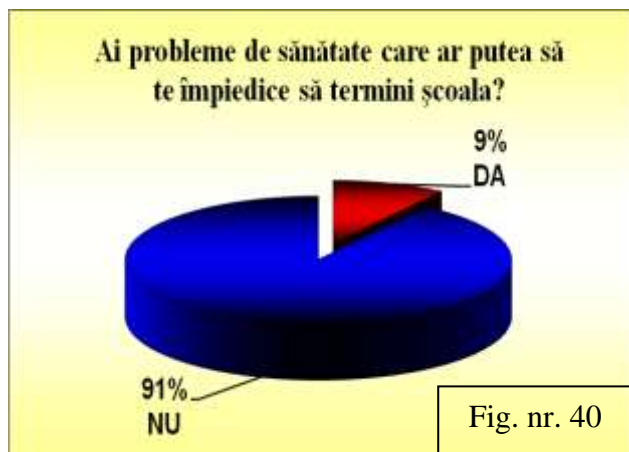
Fig. nr. 39

În 89% din cazuri familia este preocupată de rezultatele școlare ale elevilor și la 98% au o atitudine suportivă în legătură cu încheierea studiilor. Cei 97% din respondenți care afirmă că familia nu consideră școala o pierdere de vreme confirmă faptul că încrederea scăzută în educație se dovedește a fi mai degrabă un stereotip infirmat de realitate.

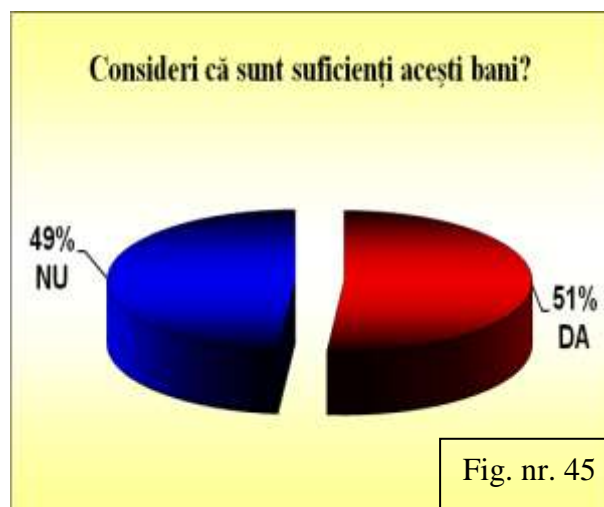
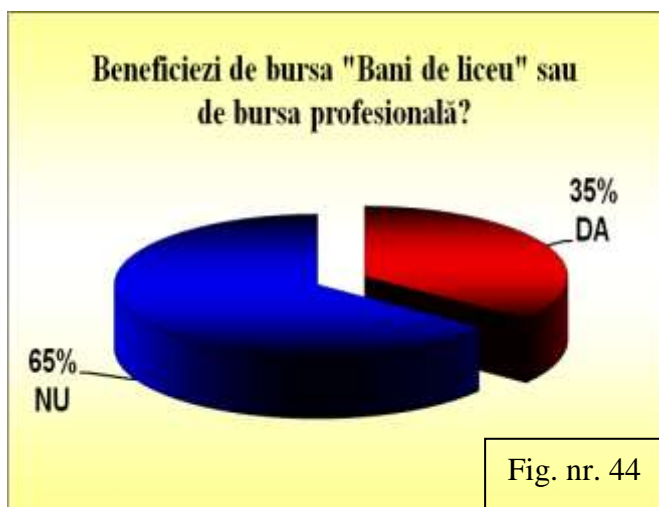
Doar la 8% din respondenți au existat cazuri de abandon școlar în familie; acest aspect este relevant prin prisma faptului că modelul educațional oferit de frați este influent,

iar în familiile unde există frați mai mari care au renunțat timpuriu la educație, frații mai mici tind să reproducă acest model.

Ultimii itemi ai chestionarului abordează alți posibili factori de risc pentru abandonul școlar, precum probleme de sănătate, consumul de droguri, probleme financiare.

14% din respondenți declară că au consumat droguri ușoare, asimilate de obicei etnobotanicelor, iar 31% cunosc persoane al căror consum de droguri a dus la abandon școlar.

Doar 35% din elevii chestionați beneficiază de una din bursele naționale existente, iar dintre aceștia, 51% consideră că banii le sunt suficienți.

Tabelul nr. 2

Nr. crt.	Care este lucrul care te nemulțumește cel mai tare la școală?	Nr. alegeri
1.	Programa prea încărcată	36
2.	Comportamentul colegilor	32
3.	Comportamentul unor profesori și lipsa lor de implicare	20
4.	Practica favoritismului	19
5.	Trezitul prea devreme	16
6.	Nimic	10
7.	Nu știu	10
8.	Naveta zilnică	8
9.	Modul de predare	8
10.	Inutilitatea practică a unor materii	7
11.	Probleme legate de mobilierul vechi și de climatizarea în școală	6
12.	Totul	5
13.	Rezultate școlare slabe	5
14.	Programa școlară plictisitoare	5
15.	Nerespectarea opiniei elevilor	5
16.	Rutina zilnică	4
17.	Programul școlar desfășurat după amiază	3
18.	Relația cu elevii rromi	3
19.	Neglijarea problemelor elevilor	3
20.	Lipsa spiritului de echipă	2
21.	Caracterul limitat al bursei „Bani de liceu”	2

În tabelul nr. 2 regăsim preponderent factori sociali și școlari din paleta etiologică a abandonului școlar.

Având în vedere că este esențială centrarea pe soluții, după identificare problemelor, tabelul nr. 3 prezintă ierarhia factorilor care ar reduce, din perspectiva elevilor participanți la studiu, riscul de abandon școlar.

Tabelul nr. 3

Nr. crt.	Care ar fi factorul decisiv care ți-ar spori interesul față de școală și care te ar ajuta să-ți finalizezi studiile?	Nr. alegeri
1.	Certitudinea că școala îi poate asigura un viitor	26
2.	Relații de înțelegere între colegi	12
3.	Schimbarea unor profesori	10
4.	Cuantumul mai mare al bursei	10
5.	Reducerea volumului de informații academice	10
6.	Banii	8
7.	Nu știu	8
8.	Modernizarea școlilor, noi tehnici de predare	7
9.	Mai puține ore teoretice și mai multă practică	7
10.	Activități extrașcolare	6
11.	Accent pus pe materiile de bacalaureat	5
12.	Stimularea motivației personale	5

13.	Mai multe activități sportive	5
14.	Sprijin crescut din partea profesorilor	4
15.	Concurența crescută	4
16.	Îmbunătățirea relației cu profesorii	3
17.	Creșterea indulgenței profesorilor	3
18.	Eliminarea practicilor de favoritism	3
19.	Sprijinul familiei și al prietenilor	3
20.	Introducerea unor cursuri de coafură, cosmetică, cercuri pe discipline	3
21.	Meditații	2

Se poate observa că dintre factorii inventariați de elevi, ca având rol de sporire a interesului pentru școală, fac parte:

- adaptarea misiunii școlii la condițiile socio-economice actuale, prin: deplasarea accentului de pe aspectele teoretice pe cele practice, corelarea profilelor de școlarizare cu cerințele existente pe piața muncii, modernizarea bazei materiale a școlilor, introducerea unor cursuri și cercuri pe discipline, care să crească probabilitatea de inserție rapidă a absolvenților pe piața muncii, desfășurarea de activități extrașcolare;
- factori pedagogici, precum: îmbunătățirea abilităților psihopedagogice a profesorilor și a relației dintre aceștia și elevi;
- factori individuali: creșterea motivației școlare, dar și a sprijinului familiei și al prietenilor.

7. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Abandonul școlar (school dropout, early school leaving) este un fenomen complex, care nu poate fi atribuit cauzal exclusiv școlilor și nici nu poate fi rezolvat doar prin efortul școlii. Tocmai de aceea este unul din subiectele de top de pe agenda politică educativă din România și din Uniunea Europeană. Validat ca problemă socială gravă în rândul țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare, în țara noastră abandonul școlar a luat amploare în ultimii ani, mai ales în mediul rural.

Rata abandonului școlar reprezintă un indicator important prin care se evaluează performanțele sistemului educațional, pe niveluri de educație. Dintr-o altă perspectivă de analiză, aceasta semnalează și unele aspecte ale vieții sociale și economice, care pot influența accesul populației la educație.

De-a lungul ultimilor 10 ani, rata abandonului școlar a înregistrat anumite fluctuații: în anul 2004 se situa la 22,9%, în 2008 a scăzut la 15,9%, urmând ca apoi să crească la 16,6% în 2009. Conform unui raport EUROSTAT din 2013, bazat pe date comparative din anul 2012, abandonul în rândul tinerilor cu vârste cuprinse între 18-24 ani, România se situează pe locul 6, cu un procent de 17,4%.

Conform celui mai nou studiu UNICEF intitulat „Participarea la educație în învățământul secundar superior”, care reprezintă o continuare și o completare a studiului anterior „Toți copiii la școală până în 2015”, aproximativ 19% din adolescenții cu vârstă de liceu, nu frecventează școala. Cele mai mari riscuri de abandon și repetenție le au copiii de la sate - riscuri care sunt și cu 40% mai mari decât în cazul tinerilor de la oraș.

Deși principalii factori de creștere a probabilității de a renunța la educație sunt localizați la nivelul familiei și al comunității, recomandările pentru atenuarea acestor factori se adresează în primul rând școlii. Exceptând obiectivul general al creșterii responsabilității

școlii, nu există priorități absolute, iar acțiunile recomandate nu sunt substituibile, ci complementare. Accentul este pus pe prevenție, dar există și recomandări în ce privește reintegrarea elevilor care au renunțat recent la educație.

Din demersul de cercetare întreprins se desprind trei aspecte problematice, având rolul unor factori de risc pentru abandonul școlar:

1. Dezvoltarea insuficientă a culturii organizaționale a școlii;
2. Participarea redusă a elevilor la viața școlii, fapt care îi nemulțumește pe aceștia.

Pornind de la aceste aspecte problematice identificate, se pot formula și următoarele **direcții de acțiune**:

D₁ - Dezvoltarea culturii organizaționale a școlii, ca sursă valoroasă pentru creșterea coeziunii întregii unități școlare, văzută ca o echipă.

D₂ – Stimularea participării active a elevilor în școală și în comunitate.

D₃ – Formarea tinerilor în spiritul educației permanente.

D₄ – Perfecționarea cadrelor didactice cu scopul dobândirii de noi cunoștințe și abilități privind metodele de predare-învățare active, moderne, centrate pe elev, dar și abilitarea în managementul clasei.

D₁ - Dezvoltarea culturii organizaționale a școlii, ca sursă valoroasă pentru creșterea coeziunii întregii unități școlare, văzută ca o echipă.

Cultura școlii este foarte importantă prin faptul că participă la satisfacerea a două nevoi ale organizației: adaptarea la mediul extern și integrarea internă. Rodul propriei istorii interne, cultura școlii suferă adesea o serie de influențe ale mediului social care au tangență cu instituția școlară și care adesea îi condiționează comportamentul și activitățile desfășurate.

Iată câteva direcții de dezvoltare a culturii organizaționale:

- Creșterea oportunităților și a ponderii activităților școlare și extrașcolare de echipă la nivelul colectivelor de elevi, dar și ale școlii în general: proiecte educaționale (cu tematică ecologică, culturală, istorică etc.), concursuri tematice (sportive, de abilități, de artă, de descoperire de talente etc.);
- Realizarea unui ziar sau a unei reviste a școlii, acestea reprezentând modalități extraordinare de afirmare a școlii, un liant de legătură cu comunitatea locală și o rampă de stimulare și lansare a creativității elevilor și a cadrelor didactice;
- Colectarea feed-back-ului din partea beneficiarilor direcți și indirecti, ca parte din procesul de autoevaluare sistematică, proces realizat anual de către orice școală în vederea revizuirii și îmbunătățirii strategiilor și a planurilor de dezvoltare;
- Realizarea, prin implicarea elevilor, a unui site al școlii și utilizarea lui în scopul îmbunătățirii comunicării interne și externe, asigurând astfel accesul rapid la informație, asigurarea transparenței, promovarea imaginii școlii, diseminarea experiențelor pozitive și creșterea stimei de sine a elevilor implicați în acestea;
- Egalizarea accesului la resurse, mai ales pentru elevii din ciclul superior al liceului unde manualele nu sunt obligatorii; în acest sens, pot fi utilizate site-uri de colaborare de tip wiki, pentru postarea de către profesori a suportului de curs, a fișelor de lucru și a altor materiale de facilitare pentru elevi (pentru acest tip de aplicație sunt necesare calculatoare racordate la internet, resurse prezente în unitățile implicate în cercetare);

- Crearea unui sistem de recompense materiale pentru elevii cu rezultate deosebite la învățătură sau în activitatea extrașcolară, utilizându-se fondurile extrabugetare (dacă există), sau implicând sponsori (agenți economici) sau reprezentanți ai societății civile, cu scopul îmbunătățirii motivației școlare și, implicit, a performanțelor școlare ale elevilor.

D₂ – Stimularea participării active a elevilor în școală și în comunitate.

Școala nu înseamnă numai ore de curs, note și teste. Școala reprezintă locul în care profesorii și elevii construiesc un mod de a trăi împreună. Analiza prevederilor legale privind participarea elevilor relevă un cadru favorabil. În funcție de modul în care fiecare elev este implicat, distingem între participarea directă (prin implicare directă și comunicarea propriului punct de vedere), sau indirectă (prin reprezentanți). Stimularea participării este strâns legată de dezvoltarea unei culturi democratice la nivelul școlii și la nivelul comunității, prin:

- Încurajarea cooperării și asumării responsabilităților prin grupuri de inițiativă, discuții de grup în consiliile elevilor sau în alte structuri, participarea la activități de voluntariat, proiecte, campanii de informare și de educare a populației școlare;
- Stimularea parteneriatelor, la diferite niveluri (local, regional, național și internațional), a inițiativelor asociative cu organizații pentru tineret, asociații sportive etc.; stimularea practicării de către elevi a managementului proiectelor;
- Încurajarea muncii în echipă și a învățării prin cooperare; desfășurarea unor acțiuni de ajutorare a unor membri ai comunității școlare; crearea unor oportunități de adoptare în comun a unor decizii, prin tehnici diverse precum: brainstormingul, votul, clasamentul, simularea;
- Utilizarea consilierii între egali și a educatorilor între egali (peer educators) pe teme de interes general sau adolescentin; educația peer implică actori de aceeași vârstă, cu același nivel de educație și interese comune, astfel încât limbajul folosit și mesajele transmise să fie ușor receptate de către aceștia.
- Organizarea cu sprijinul consilierilor școlari din cadrul C.J.R.A.E. a unor cursuri de management al conflictelor, atât pentru elevi, cât și pentru profesori.

D₃ – Formarea tinerilor în spiritul educației permanente, prin diversificarea și extinderea ofertei de educație în contextul unui parteneriat susținut cu principalii actori ai proceselor educaționale (instituții publice, societatea civilă, parteneri sociali și economici), cu scopul creșterii gradului de inserție a absolvenților în domeniul de calificare absolvit, prin:

- Evaluarea continuă a cererii de pregătire profesională în raport cu dezvoltarea pieței muncii și cu tendințele de dezvoltare economică și socială, la nivel local;
- Implicarea activă a agenților economici și a școlii în formarea profesională a elevilor;
- Asigurarea formării profesionale a elevilor în condiții similare cu cele ale viitorului loc de muncă în scopul unei mai bune tranziții spre acesta;
- Adaptarea curriculumului la decizia școlii (CDȘ-urile caracteristice specializării) la specificul activității agenților economici, respectând programa școlară;
- Formarea profesională a cadrelor didactice în colaborare cu agenții economici
- Responsabilizarea elevilor privind propria formare.

D₄ – Perfecționarea cadrelor didactice cu scopul dobândirii de noi cunoștințe și abilități privind metodele de predare-învățare active, moderne, centrate pe elev a căror utilizare va îmbunătăți relația profesor-elev, va conduce la creșterea nivelului de înțelegere al elevilor, dar și a gradului lor de implicare în timpul orelor; creșterea implicării proactive a cadrelor didactice în combaterea abandonului școlar și renunțării timpurii la educație.

Fenomen complex, abandonul școlar are drept consecințe pe termen mediu și lung, șomajul, excluziunea socială și sărăcia. Nefiind vorba despre un simplu fenomen cu o simplă etiologie, soluțiile nu sunt ușor de găsit.

Conform planului propus pentru reducerea fenomenului părăsirii timpurii a școlii în cadrul Strategiei „Europa 2020” (*Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Tackling early school leaving: A key contribution to the Europe 2020 Agenda*) stoparea abandonului școlar trebuie să pună accent pe elementele de prevenire, de intervenție și pe elementele compensatorii. Toate aceste elemente sunt responsabilitatea societății în general și a școlii în special, susținută de colaborarea transsectorială

Școala, cu valorile și normele ei specifice, se constituie ca o oglindă a societății, construindu-și propria ierarhie socială, cu grupuri și subgrupuri sociale, cu normativitate și devianță, cu stigmat și probleme interpersonale. Ca loc de reflectare a unei experiențe exterioare, dar și ca un „câmp” generator de valori proprii, „școala devine creuzetul privilegiat al dinamicilor sociale, deoarece este primul complex social în care indivizii își construiesc identitatea socială”⁵.

---

5 Cristina Neamțu, *Devianța școlară*, Ed. Polirom, Iași, 2003, p. 69.